

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyriometodějská teologická fakulta
Katedra Křesťanské sociální práce

Charitativní a sociální práce

Bc. Tereza Pospíšilová, DiS.

*Možnosti využití sociálního pracovníka OÚ ORP Rosice z pohledu
starostů dotčených obcí*

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Jurníčková, Ph.D.

2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu zdrojů.

V Rosicích dne 15. dubna 2019

.....

podpis

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala Mgr. Pavlíně Jurníčkové, Ph.D., za odborné vedení mé diplomové práce, za její cenné rady a podporu při psaní práce.

Děkuji rovněž respondentům, bez kterých by tato práce nikdy nevznikla. Rovněž děkuji svým rodinným příslušníkům za trpělivost a podporu po celou dobu mého studia.

OBSAH

ÚVOD.....	5
1. SOCIÁLNÍ PRÁCE.....	7
1.1.1. Definice	7
1.1.2. Sociální fungování a cíl sociální práce	9
2. SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK	11
2.1.1. Kdo je sociální pracovník	11
2.1.2. Etika sociálního pracovníka.....	15
2.1.3. Sociální pracovník na obci III. typu	16
3. OBEC	19
3.1.1. Základní rozlišení obcí	20
3.1.2. Rozlišení obcí dle samostatné působnosti	20
3.1.3. Orgány obce, starosta	21
3.1.4. Povinnosti obce v sociální oblasti pro dospělé dle zákonů	23
4. SPECIFIKA NA ÚZEMÍ ORP ROSICE	26
5. METODOLOGIE VÝZKUMU.....	30
5.1.1. Cíl výzkumu a hlavní výzkumná otázka	30
5.1.2. Technika sběru dat a její popis	31
5.1.3. Způsob výběru respondentů	33
5.1.4. Způsob zpracování získaných dat.....	33
6. INTERPRETACE ROZHOVORŮ	35
6.1.1. Cílová skupina	35
6.1.2. Sociální problém obyvatele obce.....	37
6.1.3. Pomoc ze strany obce, formy poskytované pomoci	38
6.1.4. Možnosti využití sociálního pracovníka.....	40
6.1.5. Pracovní náplň sociálního pracovníka OÚ ORP	43
6.1.6. Hodnocení již realizované spolupráce s OÚ ORP.....	45
6.1.7. Shrnutí významných kategorií.....	46
6.1.8. Vyhodnocení a úvaha nad slabinami výzkumu	47
ZÁVĚR.....	49
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	51
PŘÍLOHY	55

ÚVOD

Tématem diplomové práce jsou možnosti využití sociálního pracovníka z pohledu starostů obcí ve správním obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností Rosice.

Starostové obcí řeší při výkonu své funkce problémy či situace napříč různými obory. Občané se na ně mohou obracet i se svými životními, respektive sociálními problémy. Na těchto malých obcích však není zřízena pozice sociálního pracovníka. Tu nalezneme až na obci s rozšířenou působností.

Sociální práce s dospělými na obci s rozšířenou působností je velmi široká a pestrá. Sociální práce se s klienty navazuje ve chvíli, kdy o to sami projeví zájem, dobrovolně, za účelem řešení subjektivně vnímaných obtíží. Někteří přichodzí se spokojí pouze s poskytnutím poradenství či předáním kontaktu na jiné formy pomoci, které jsou více „šité na míru“ jejich konkrétní životní situaci. Jiní však potřebují celkovou podporu a péči ze strany sociálních pracovníků obce. Ne vždy však klienti přicházejí ze své vlastní vůle. Některým je to doporučeno, jiným např. stanoveno zákonem (spolupráce Úřadu práce České republiky s obcemi). Na některé klienty pak může být sociální pracovník upozorněn třetí stranou. Následně je pouze na dovednostech, šikovnosti, praxi a schopnosti adekvátně užití komunikace sociálního pracovníka kontaktovat takovou osobu a zahájit s ní spolupráci. Vždy se však může objevit klient, který má několik problémů, avšak žádnou pomoc nepřijímá. Naopak nabídku pomoci ze strany sociálních pracovníků zcela odmítá a chce žít způsobem života, jaký si sám zvolil. Toto však většinová společnost a okolí člověka nepovažuje za správné či žádoucí. I samotný sociální pracovník se pak musí smířit s tímto odmítnutím a jeho rozhodnutí respektovat

Téma diplomové práce se zajímá o názory samotných starostů, jejich vize, jak sociální pracovník pracuje a jak jej mohou oni sami využít i pro řešení problémů ve své vlastní obci. Impulsem pro zpracování je skutečnost, že sama působím jako sociální pracovnice na obci s rozšířenou působností, z vlastní zkušenosti pak vím, že některé obce zvládají řešit sociální problémy svých občanů sami vlastními silami, jiné se naopak obracejí o radu a žádají o pomoc. Jsou však samozřejmě i obce, u kterých netuším, jak to v nich vůbec chodí. Nemám žádné informace ani zpětnou vazbu. O to větší mám zájem na zjištění skutečného stavu dané věci v těchto obcích.

Hlavní výzkumnou otázku této práce jsem položila takto: „Jaká je náplň práce sociálního pracovníka obecního úřadu obce s rozšířenou působností (dále jen OÚ ORP) z pohledu starostů obcí ve správním obvodu ORP Rosice a jaké možnosti využití sociálních pracovníků z ORP vidí starostové těchto obcí?“

Diplomová práce se skládá ze dvou částí. První část vymezuje teoretický rámec práce a je rozdělena na čtyři kapitoly, přičemž první kapitola popisuje obecně sociální práci, druhá pak osobu sociálního pracovníka. Třetí kapitola pojednává o obcích, jejich rozlišení, orgánech a povinnostech v sociální oblasti. Čtvrtá kapitola pak shrnuje specifika na území Rosic.

Druhá přibližuje metodologii výzkumu. Představuji v ní zvolený výzkum, je v ní více popsán cíl diplomové práce a dále technika sběru dat a jejich zpracování. Nejdůležitější část je však samotná interpretace získaných dat a jejich následné vyhodnocení. Celá diplomová práce je pak ukončena závěrem.

1. SOCIÁLNÍ PRÁCE

Tato kapitola podává přehled definic sociální práce, kterými uvozuje téma diplomové práce. Mimo jiné je v této kapitole přiblíženo sociální fungování jako jeden z nejdůležitějších pojmů v celé sociální práci.

1.1.1. Definice

Sociální práci můžeme vymezit jako činnost teoretickou i praktickou. Základ čerpá z jiných disciplín, ze kterých můžeme jmenovat psychologii, sociologii, pedagogiku nebo například lékařství. Některé postupy jsou z původních disciplín modifikovány a aplikovány pro potřeby sociální práce. Tato disciplína se vyvíjela v každé zemi jiným způsobem, i proto neexistuje jednotná definice sociální práce (Chrenková, Sobková, Vajd'áková 2007, s. 12).

V odborné literatuře můžeme nalézt spoustu definic a popisů sociální práce. V české literatuře se můžeme nejčastěji setkat s definicí od Matouška, který ji uvádí ve své knize *Metody a řízení sociální práce* (2008, s. 11):

„Sociální práce je společenskovední disciplína i oblast praktické činnosti, jejímž cílem je odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů (např. chudoby, zanedbávání výchovy dětí, diskriminace určitých skupin, delikvence mládeže, nezaměstnanosti). Sociální práce se opírá jednak o rámec společenské solidarity, jednak o ideál naplňování individuálního lidského potenciálu. Sociální pracovníci pomáhají jednotlivcům, rodinám, skupinám i komunitám dosáhnout způsobilosti k sociálnímu uplatnění nebo ji získat zpět. Kromě toho pomáhají vytvářet pro jejich uplatnění příznivé společenské podmínky. U klientů, kteří se již společensky uplatnit nemohou, podporuje sociální práce co nejdůstojnější způsob života.“

Kratší, avšak neméně výstižnou definici pak uvádí Darek a Martínková:

„Sociální práce podporuje sociální změnu, řešení problémů v mezilidských vztazích a posílení a osvobození lidí za účelem naplnění jejich osobního blaha. Užívá teorii lidského chování a sociálních systémů, sociální práce zasahuje tam, kde se lidé dostávají do kontaktu se svým prostředím“ (dle Vaš'átková, Horečková, 2008, s. 6).

Definici sociální práce podává i Mezinárodní federace sociálních pracovníků, známá pod zkratkou IFSW . Tato definice uvádí, že díky sociální práci je podporována sociální změna, rozvoj a zplnomocňování lidí. Vyjmenovává rovněž i důležité principy sociální práce, ze kterých můžeme jmenovat sociální spravedlnost, společenskou zodpovědnost či respekt k rozmanitosti. V definici je rovněž uvedeno, že sociální práce se snaží o podporu v těžkých životních situacích jednotlivců a jejich okolí a to takovým způsobem, aby se zvýšila jejich životní pohoda (IFSW, Global Definition of the Social Work Profession [online]).

Sociální práci však nemusíme jen definovat, ale můžeme ji i popsat v průběhu času:

„Sociální práce, jako služba lidem utlačovaným a stavěným či postaveným na okraj společnosti, měla v předchozích etapách svůj smysl a pevný základ. Ať se již jednalo o náboženské přesvědčení pomoci bližnímu, či ochranu a obranu osob slabých, osamělých a znevýhodněných, později ochranu (povinnost) převzal stát, ale vždy byla za konkrétní činnosti jasná idea. Současné postmoderní době jsou ideje prázdným pojmem, smysl idejí není nalézán, rovněž ani smysl života“ (Červenková, Honzák dle Elichová, 2017, s. 18).

Všichni, kdo studují nebo již pracují v oboru sociální práce, vědí, že se i tato disciplína postupně vyvíjela. *„Sociální práce, tak jak ji chápeme dnes, se vyvinula zejména v 19. a 20. století“* (Navrátil, 2001, s. 7).

Na změny v sociální práci poukazuje i další autorka, když o současné době uvádí: *„Sociální klima je narušené – mezilidské vztahy se stávají složitějšími, i z důvodu značné rozvodovosti, globální problémy se začínají zplošťovat. Nároky na profesi sociálního pracovníka se tak budou neustále zvyšovat“* (Elichová, 2017, s. 20).

Pro budoucí zkvalitnění sociální práce je však nutná profesionalizace, o které uvažuje tatáž autorka. Profesionalizace je vytvářena skrze různé dokumenty – etické kodexy, zákony pro sociální práci, standardy. Autorka mluví rovněž o připravovaném profesním zákonu o sociálních pracovnících, v něm však poukazuje na „roztříštěnost oboru“ a *„nedostatek snahy propojit se uvnitř profese i onoho zákona“* (Elichová 2017, s. 34).

1.1.2. Sociální fungování a cíl sociální práce

Jedním z nejdůležitějších pojmů k vymezení cíle sociální práce je „sociální fungování“. Tento pojem osvětlila Barlettová (dle Navrátila, 2001, s. 12). Autorka tvrdí, že sociální fungování je interakce probíhající mezi požadavky prostředí a lidmi. Jelikož lidé mají své úkoly životní i sociální, cítí se být pod tlakem.

O sociálním fungování pojednává i další autor: *„Pojem sociální fungování reflektuje jednak schopnost klienta odpovídat na nároky prostředí, jednak samy nároky prostředí. Problémy v sociálním fungování mohou být důvodem pro to, aby se klient spojil se sociálním pracovníkem a společně se je pokoušeli řešit“* (Matoušek, 2016, s. 196).

Vymezení sociálního fungování nalezneme také u Carltona. Ten sociální fungování popisuje jako: *„schopnost lidí provádět úkoly denního života a angažovat se ve vztazích k jiným lidem způsobem, který je uspokojivý jak pro ně samotné, tak pro druhé a odpovídá potřebám organizované komunity“* (Carlton dle Novosád, Girgleová, 2013, s. 61).

Navrátil však upozorňuje, že pakliže cílem sociální práce je podpora klientů v sociálním fungování, musí si samotný sociální pracovník vyjasnit dva aspekty tohoto pojmu. Nejprve si musí říci, jaké faktory sociálního fungování považuje za podstatné a poté se má seznámit se situačními faktory, jinak řečeno bariérami či předpoklady, které sehrály nebo nadále sehrávají v životě klienta přednostní úlohu (Navrátil dle Matoušek a kol., 2012, s. 186).

Praktickými cíli sociální práce podle americké asociace sociálních pracovníků pak jsou (Zastrow dle Matouška, 2008, s. 13-14):

1. *„Podpořit schopnost klienta řešit problém, adaptovat se na nároky a vyvíjet se.*
2. *Zprostředkovat klientovi kontakt s agenturami, které mu mohou poskytnout zdroje, služby a potřebné příležitosti.*
3. *Napomáhat tomu, aby systémy podpory klientů pracovaly humánně a efektivně (profesionální sociální pracovník může mít roli poskytovatele, organizátora služeb, supervizora, konzultanta a také roli obhájce klientových zájmů).*
4. *Rozvíjet a zlepšovat sociální politiku.“*

Dle jiných autorů plní sociální práce tři hlavní účely, kterými jsou péče, poradenství a snaha o změnu společnosti. Za prvé je pečováno o osoby, které musí žít se stálým, respektive

neměnným sociálním problémem. Druhou misí sociální práce je poradenství, které je poskytováno lidem, kteří se snaží řešit své sociální problémy nebo kteří se snaží změnit situaci, která problém vytváří. Nakonec se pak sociální práce snaží změnit podmínky ve společnosti, v jejichž důsledku jsou někteří lidé více náchylní vůči sociálním problémům (Morales, Sheafor, Scott, 2010, s. 36-37).

2. SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK

Ve druhé kapitole je popsána osoba sociálního pracovníka z hlediska vzdělání, osobních kompetencí, schopností i dovedností, které jsou nezbytnou součástí pro výkon sociální práce. Nakonec je v této kapitole přiblížena etika sociálního pracovníka.

Na úvod této kapitoly bych citovala známého českého autora Libora Musila, který v časopise „Sociální práce“ sám hezkým způsobem uvedl sociálního pracovníka: *„Málokdo tuší, že by sociální pracovníci mohli v souladu s tradicemi svého oboru společnosti nabídnout něco, čemu ostatní – psychologové, právníci, ošetřovatelky, organizátoři volného času, ochránci lidských práv, atd. – většinou nevěnují pozornost, protože to nepovažují za náplň své práce“* (Musil, 2008, s. 60).

Na výše uvedených slovech je jen nepatrně, avšak zcela výmluvně naznačeno, co je náplní sociální práce. To, čemu není věnována pozornost, to, co je jen těžko uchopitelné, někdy možná i skryté. Nebo naopak zjevné, avšak jeden specialista za druhým se tomu odmítají věnovat, protože to nepatří do jejich popisu práce.

2.1.1. Kdo je sociální pracovník

O tom, kdo je sociální pracovník píše Vrtišková (2009, s. 47), když uvádí, že jde o *„odborně vzdělaného profesionála“*, který při své práci vykonává několik rolí, ty se mohou prolínat či doplňovat. Role se pak liší dle pracovní náplně daného sociálního pracovníka či charakteru zařízení, ve kterém pracuje.

Další nezbytnou výbavou jsou pro sociálního pracovníka předpoklady, které popisuje například Vlček (2008, s. 23). Ten vyzdvihuje *„schopnost umět vnímat sociální problémy, rozumět jim, mít schopnost je analyzovat a ve spolupráci s klientem i produktivně řešit“*.

Sociální pracovník potřebuje k výkonu své funkce mimo jiné i spoustu dovedností. O těchto dovednostech píše Gulová (2011, s. 35-36) ve své publikaci:

„Sociální pracovník se často setkává s lidmi sociálně vyloučenými, kteří nejsou motivováni ke změně ve své náročné situaci. Mnozí z nich se nacházejí v neuvěřitelně složitých životních situacích a problémech. Odborník, který jim nabízí pomoc, by měl

ovládat širokou škálu dovedností a mít předpoklady pro práci s klientem. Důležitá je empatie a profesionalita, která se získává dlouholetou praxí, vedoucí k osamostatnění klienta. Přirozeně je důležité vzdělání, ale spíše v úrovni tvořivosti a kultivace. Čím jsou problémy společnosti komplikovanější, tím je kladen vyšší nárok na kvalitu odborné přípravy. Sociální pracovník by měl být důvěryhodný, měl by být schopen zúčastněného naslouchání a hluboké empatie. Klient musí cítit vřelost a zaujetí případem. Mezi dalšími vlastnostmi jsou uváděny cílevědomost, iniciativa, samostatnost, smysl pro poznávání souvislostí, samostatné rozhodování, abstrakce a předvídavost, nápaditost, sebekritičnost, smysl pro humor, vysoká motivace, odolnost k neúspěchu, schopnost nést riziko, schopnost projevit nedůvěru vůči autoritám, odmítání stereotypu, zájem o informace, odmítání rychlých závěrů, potřeba participace na řízení, potřeba komunikace se spolupracovníky a zájem o další odbornost.“

Žádoucí kompetence sociálního pracovníka formuluje americká Rada pro vzdělání v sociální práci:

- 1. „Uplatňovat kritické myšlení v pracovním kontextu, včetně dovednosti uplatňovat teorie v praxi.*
- 2. Pracovat v souladu s etickými principy sociální práce a s ohledem na pozitivní význam odlišnosti.*
- 3. Být schopen profesionálně využívat vlastní osobnost.*
- 4. Rozumět rozličným formám a způsobům utlačování; znát strategie, jimiž se dá dosahovat sociální a ekonomické spravedlnosti.*
- 5. Rozumět historii sociální práce, znát její současnou podobu a významná témata.*
- 6. Uplatňovat své znalosti při práci s cílovými skupinami na všech úrovních.*
- 7. Uplatňovat své znalosti při práci se specifickými problémy.*
- 8. Kriticky analyzovat a uplatňovat znalosti biopsychosociálních činitelů, které ovlivňují vývoj jedince. Rozumět interakci mezi jednotlivcem a sociálními systémy různých úrovní.*
- 9. Analyzovat vliv sociální politiky na život klientů, sociálních pracovníků i organizací poskytujících sociální služby. Prokázat schopnost ovlivňovat zásady sociální politiky.*

10. *Hodnotit výsledky relevantního výzkumu a uplatňovat je v praxi. Umět navrhnout výzkumnou studii, analyzovat její výsledky a umět je sdělit jiným.*
11. *Umět zhodnotit empiricky vlastní činnost a činnost jiných relevantních subjektů.*
12. *Dokázat komunikovat s různými typy klientů, kolegů a s veřejností.*
13. *Umět poskytovat supervizi a konzultace v oblasti vlastní specializace.*
14. *Umět pracovat ve struktuře organizace a v systému poskytování sociálních služeb a dokázat prosazovat nutné organizační změny“ (Zastrow dle Matouška, 2008, s. 15).*

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, uvádí v § 110 odst. 4 odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka:

- „a) vyšší odborné vzdělání získané absolvováním vzdělávacího programu akreditovaného podle zvláštního právního předpisu v oborech vzdělání zaměřených na sociální práci a sociální pedagogiku, sociální pedagogiku, sociální a humanitární práci, sociální práci, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost,*
- b) vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu zaměřeném na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči, sociální patologii, právo nebo speciální pedagogiku, akreditovaném podle zvláštního právního předpisu.“*

Pro výkon profese sociálního pracovníka jsou důležité nejen jeho získané dovednosti či kompetence. Neméně důležité jsou i osobnostní předpoklady, které se pokusím nastínit na základě práce Vrtiškové (2009, s. 109-112).

Základním předpokladem je splnění odborného vzdělání dle Zákona o sociálních službách, které je již uvedeno výše v textu. Kromě tohoto však musí sociální pracovník splnit i průběžné vzdělávání, které je zmíněno ve výše uvedeném zákoně ale rovněž například i v Etickém kodexu sociálního pracovníka.

Další prvek, který je nutný pro navázání vztahu s klienty či pro získání důvěry klienta je umění komunikace. Sociální pracovník by měl být schopen přizpůsobit komunikaci jednotlivým klientům, aby došlo k vzájemnému porozumění. Komunikaci však potřebuje také při styku s dalšími institucemi a organizacemi. Komunikační sílu získává pracovník nejen vzděláním, ale především tréninkem a praxí.

Vrtišková dále mluví i o nutnosti citové vyrovnanosti. Při citové nestabilitě by se totiž jednotlivé případy mohly pracovníka osobně dotýkat, což by zasahovalo nejen jeho pracovní ale rovněž i osobní život. Z toho důvodu je důležité, aby sociální pracovník byl zralou osobností, která sice není lhostejná, ale ani přecitlivělá k situacím, se kterými se dostane při svém výkonu funkce do styku.

Další nezbytnou složkou je pak empatie sociálního pracovníka. Právě schopnost vcítění je klíčová pro pochopení situace klienta i jeho dalších kroků či toho, co jej jakým způsobem ovlivňuje.

Poslední složku osobnosti, kterou Vrtišková popisuje je pak optimismus pracovníka. Tento optimismus je vázán spíše na naději než na povrchnost, která by budila nedůvěru. Naděje a víra totiž pomáhá pracovníkovi v situacích, kdy práce samotná tolik až tak pozitivní výsledky nepřináší.

Payne se rovněž snaží o pozitivní obraz sociálních pracovníků a jejich pochvalu, když říká, že kroky sociálních pracovníků při řešení problému jsou uznány ve chvíli, kdy celou situaci řeší s dalšími členy multidisciplinárního týmu. Tento tým pak následně shledá, že kroky, které sociální pracovník podnikl, byly úspěšné (dle Matulayová, Musil, 2013, s. 58).

Pro srovnání stojí za to sledovat osobu sociálního pracovníka například ve Spojených státech amerických (dále jen zkratka USA). I zde je nutné splnit určitou míru vzdělání od bakalářského, přes magisterský či až k doktorandskému typu studia. Následně je však důležitá míra profesní praxe. V USA se rozlišují různé úrovně: dobrovolník-neprofesionální osoba, odborník základní úrovně, specializovaný odborník, nezávislý odborník a pokročilý profesionál. Profesní postup je pak dán získanou úrovní vzdělání, dobou praxe, získanou certifikací, testováním a dalším doporučením (Morales, Sheafor, Scott, 2010, s. 76, s. 84-91).

Na území České republiky nám podobné rozlišení sociálních pracovníků chybí. Zaměstnavatelé si vybírají dle doložených životopisů a po následných osobních pohovorech, ze kterých je patrná rozdílná zkušenost případných uchazečů o pozici sociálního pracovníka.

2.1.2. Etika sociálního pracovníka

V odborných publikacích se často vedle popisu osoby sociálního pracovníka vyskytuje i etika, či etické otázky profese sociální práce. Co to však etika je?

Jankovský definuje etiku jako „*filozofickou vědu o správném způsobu života, vycházející z racionálních přístupů a snažící se nalézt, popřípadě i zdůvodnit společné a obecné základy, na nichž morálka (předmět etiky) stojí*“ (Jankovský, 2018, s. 27).

Pro potřeby této práce nás pak zajímá „*profesní etika, která aplikuje obecná etická ustanovení, tzv. etický kodex, na konkrétní profesionální činnost*“ (Jankovský, 2018, s. 28).

O etice sociální práce pojednává i jiná autorka, která říká, že tato disciplína se vyvíjela dle samotného vývoje sociální práce. Upozorňuje rovněž na fakt, že sociální pracovník má ztíženou možnost navázat s klientem vztah, když je zároveň povinen dodržovat normy a zákony (Gulová, 2011, s. 38).

Přímo o etice sociální práce pak píše Fischer (Fischer, Milfait, 2010, s. 18):

„Etika pro sociální práci se tak nepřímou stává obecnou disciplínou, která vyžaduje schopnost:

- 1. odstupu od konkrétní a důsledně vyhodnocené pracovní situace s ohledem na hranice*
- 2. abstraktního uvažování k vytvoření scénáře nebo hypotézy eticky přijatelného řešení profesní situace*
- 3. analýzy předpokládaného scénáře nebo již uskutečněného řešení z pohledu všech eticky významných vlivů na hodnotu daného řešení a jeho dopad na zúčastněné.“*

Hodnoty sociálních pracovníků jsou sdíleny v tzv. etickém kodexu. Kodex je nutný, aby nedocházelo ke zneužití moci. Může být psaný i nepsaný. V České republice vydala etický kodex sociálních pracovníků Společnost sociálních pracovníků a to v roce 1995. Tento etický kodex je rozdělen do jednotlivých kapitol, které popisují etické zásady sociálních pracovníků a pravidla etického chování sociálního pracovníka - ve vztahu ke klientovi, ke svým kolegům, ke svému povolání a odbornosti a ve vztahu ke společnosti (Matoušek, 2008, s. 41, s. 369-371).

Jak říká Jankovský: „*profesní etický kodex působí jako regulátor chování pracovníka*“ (Jankovský, 2018, s. 181).

Kopřiva však upozorňuje i na to, že etické kodexy neříkají, jak má pomáhající pracovník postupovat, když se mu nedaří naplnovat některý z požadavků kodexu. Proto stejný autor dává doporučení k vytvoření nové zásady v etickém kodexu, kterou navrhnul v následujícím znění: *„pomáhající je připraven kdykoliv vnímat a akceptovat svou nedokonalost, slabost a zranitelnost, kterou pomáhání vyjevuje, a pomocí sebereflexe a supervize napomáhat vývoji k lepšímu stavu, než je ten současný“* (Kopřiva, 2016, s. 91).

2.1.3. Sociální pracovník na obci III. typu

Ministerstvo práce a sociálních věcí vydalo v roce 2018 Doporučený postup č. 1/2018, kterým upravuje realizaci činnosti sociální práce na dvou typech úřadu: na pověřeném obecním úřadě a obecním úřadě obce s rozšířenou působností, tedy na obci III. typu (MPSV, Sociální práce a sociální služby, Sociální práce a vzdělávání, Metodická činnost [online]).

Sociální pracovníci dle tohoto materiálu mají povinnost v souvislosti s výkonem sociální práce vést Standardizovaný záznam sociálního pracovníka, který je součástí takzvaného Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí. Jedná se o program, ve kterém pracují jednak zaměstnanci Úřadu práce České republiky a také právě sociální pracovníci obcí.

Rovněž je zde poukazováno na to, aby sociální pracovník prováděl svou činnost především v přirozeném prostředí klientů. Toto ze své vlastní zkušenosti mohou potvrdit. Jakožto sociální pracovnice na obci třetího typu, je pro mne práce v terénu s těžejší. Bohužel, však v praxi narážíme na to, že jakákoliv činnost musí být vykázána jednak písemně a dále i elektronickou formou „standardizovaného záznamu“. Tudiž byrokratické zpracování terénní činnosti zabere čas, který by jinak mohl být využit právě pro přímou práci s klienty. Pokud navíc někdo pracuje na obci, kde je jeden až maximálně dva sociální pracovníci, nemohou si dovolit výkon terénní práce v úředních dnech, kdy musí zajistit příslušnou agendu přímo na úřadě samotném.

Tento metodický materiál dále popisuje pracovní náplň sociálního pracovníka na úřadě. Tato náplň obsahuje: depistáž, sociální šetření, mapování individuálních potřeb a individuální plánování klienta, řešení nepříznivé sociální situace klienta, poskytování základního a odborného sociálního poradenství, vedení spisové dokumentace, dodržování mezí zákona v oblasti nakládání s osobními údaji klientů, zachování mlčenlivosti, dodržování etických

principů, informování a propagace o nabídce v agendě sociální práce a zajištění sociálních služeb, aj.

Dále je také podán i doporučený postup při výkonu sociální práce na obecním úřadě (tj. na obecním úřadě obce s rozšířenou působností, dále používána jen zkratka OÚ ORP). V postupu je zmíněno, co vše má sociální pracovník například konat při prvním kontaktu s klientem, jak má posoudit nepříznivou sociální situaci klienta, jak plánovat spolupráci s klientem, atd.

Sociální pracovník, ať už na obci či u poskytovatele sociálních služeb, by však nikdy neměl opomenout tzv. přirozený svět klienta, který popisuje Matoušek. Klientův přirozený svět má význam dle jeho zájmů a potřeb. Emoční stav může tento svět zbarvit do černa či do růžova. V situacích krizových se pak jeho svět může i hroutit a je tudíž nucen jej rekonstruovat (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2010, s. 17).

Jak sám Matoušek dále pokračuje, kvalitní sociální službu si již dnes nemůžeme představit bez hodnocení klientových potřeb a celé jeho situace. Při hodnocení se většinou popisuje či definuje: „*osobnostní vývoj klienta, obecná charakteristika, stupeň postižení, aktuální potřeby a dostupné zdroje jejich naplnění, tzv. problémový systém, žádoucí dovednosti klienta a jeho silné stránky*“ (Matoušek a kol., 2010, s. 18-19).

O sociálním pracovníkovi v byrokratické organizaci píše Horák. Tento autor poukazuje na skutečnost, „*že sociální pracovníci ve státních organizacích zastávají často konfliktní role*“. Důvodem je, že se snaží co nejvíce pomoci svým klientům na jedné straně, avšak na té druhé jsou pod tlakem organizace, ve které musí dodržovat jasně stanovené předpisy (Horák, 2008, s. 107).

Tito pracovníci jsou navíc vystaveni pracovním podmínkám, které můžeme popsat jako ztížené či nejednoznačné. Překážkami mohou být například: „*nedostatečné zdroje různého typu, rostoucí poptávka po nabízených službách, vágní až konfliktní cíle realizovaných služeb, obtížně měřitelný anebo zcela neměřitelný výkon řadových pracovníků a nedobrovolnost jejich klientů*“ (Lipsky dle Horák, 2008, s. 113).

V závěru svého pojednání shrnuje Horák povahu státních organizací, když říká, že nemohou naplňovat rysy zcela byrokratické organizace. Poukazuje rovněž na fakt, že aktivity sociálních pracovníků nelze kontrolovat. Klienti se nacházejí v různých životních situacích a je tedy zapotřebí reagovat spíše nerutinně. Volba prostředků pomoci klientovi je tak zcela na

uvážení sociálního pracovníka (Horák, 2008, s. 116-117).

Ohledně pohledů na sociální pracovníky dnes nadále přetrvává zejména vize administrativního pracovníka, který nejčastěji zprostředkovává dávky. Toto potvrzuje například Elichová (2017, s. 32): *„naši dotazovaní to potvrdili, když převládající vykonávané činnosti a pracoviště sociálního pracovníka měli nejčastěji spojeny s administrativními úkony a úřady“*.

Výše uvedené však mohou napravit jen samotní sociální pracovníci svým přístupem. Existují různé sociální pracovníci. Můžeme například mluvit o „průvodci reálným světem“. Při terapeutické práci pak pracovníka označíme spíše za "průvodce vnitřním světem klienta". Sociální pracovník však může mít i roli „trestající autority“ při negativních intervencích. Naopak může být přijat a chápán i pozitivně ve smyslu „rodičovské role“, kdy přímo pomáhá. V edukačních programech je pak sociálnímu pracovníkovi dána role „vychovatele“. Pakliže sociální pracovník přímo hájí zájmy či hodnotí kvalitu služby, je spíše „obhájcem a ochráncem“. V ústavním typu organizace je pak naopak vnímán jako „dozorce“ (Matoušek a kol., 2010, s. 24-25).

Je pak pouze na nás a na naši vlastní profilaci s jakým typem postavy se ztotožníme v rámci výkonu své práce. Vždy však musíme myslet na to, že jsme tu pro klienta a pro co nejúspěšnější vyřešení jeho problému či situace, ve které se nachází. A která pouze jemu dává právě ten daný a nepřenositelný význam.

3. OBEC

Tato kapitola přiblíží, jak se obce rozlišují, dále uvádí orgány obce a povinnosti obce v sociální oblasti.

Na úvod této kapitoly jsem si vybrala poznatky z publikace Koudelky (2001, s. 51), který na jedné straně podává přehledné a základní informace o pojmu obec. Dle něj je obec „*tradičním základem územní samosprávy*“. Dále pak uvádí, že „*obec je veřejnoprávní územní korporace*“.

„*Charakteristickými znaky obce jsou:*

- *vlastní území (územní základ obce),*
- *obyvatelstvo obce (personální základ obce),*
- *vystupování v právních vztazích svým jménem – právní subjektivita (právní základ obce),*
- *vlastní majetek a hospodaření podle vlastního rozpočtu (ekonomický základ obce).*

Obcemi jsou ty územní samosprávné celky, které měly statut obce ke dni účinnosti zákona o obcích č. 128/2000 Sb., a dále obce nově zřízené podle tohoto zákona“ (Koudelka, 2001, s. 51).

Dle § 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (dále jen zákon o obcích), je obec „*základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce*“.

Obce rozlišujeme na obce, městyse a města. Městys se před rokem 1954 užíval běžně, avšak znovu se toto označení vrátilo až zákonem č. 234/2006 Sb. Označení městys tak mohla získat obec, která byla dříve oprávněna toto označení užívat anebo se nově mohla stát městysem po vyjádření vlády. Města jsou pak ty obce, které k datu nabytí účinnosti zákona o obcích již byly městy. Obdobně platí možnost opětovného užívání označení města jako u městysů, pokud k tomu daná obec byla oprávněna před rokem 1954. Tentýž zákon pak stanovuje pravidla, dle kterých se může obec i městys stát městem. Opět však o toto musí požádat. Pravidlo je pak stanoveno na základě přesně daného počtu obyvatel (Průcha, 2011, s. 60-61).

3.1.1. Základní rozlišení obcí

Obce můžeme dělit na tři typy z hlediska svěřené přenesené působnosti. Mezi veřejností se obecně používá označení obce I., II. nebo III. typu. Zákon o obcích v § 61 odst. 1 písm. a) až c) pak uvádí slovní označení těchto jednotlivých typů. Za obec I. typu je považována obec, které je svěřena přenesená působnost pouze v základním rozsahu. Druhý typ obce má přenesenou působnost svěřenou v rozsahu pověřeného obecního úřadu. Poslední typ obce, III. typ, který popisují v rámci této diplomové práce, je obecní úřad obce s rozšířenou působností. Pro třetí typ obce je vžitá zkratka, kterou rovněž využijí i dále v textu práce a která již byla zmíněna: OÚ ORP.

Jednotlivé typy obcí mají rozsah svěřené přenesené působnosti stanoven zvláštními zákony, přímo je to pak určeno prováděcími předpisy daného zákona.

Obcím, kterým je svěřena přenesená působnost, je ze státního rozpočtu poskytován příspěvek na výkon státní moci. Příspěvek je určen zejména na mzdové a provozní výdaje na úředníka, který vykonává státní správu. Mimo jiné však musí obec na výkon státní správy použít i příjmy ze správních poplatků či z rozpočtu obce. Výše popsany příspěvek „*se dá označit ve své podstatě za neúčelovou dotaci, u které není sledován způsob čerpání*“ (MV, O nás, Veřejná správa, Příspěvek na výkon veřejné správy [online]).

3.1.2. Rozlišení obcí dle samostatné působnosti

„V oblasti územní samosprávy je obec základní jednotkou a její vztah ke kraji jako vyššímu územnímu samosprávnému celku není vztahem nadřízeného a podřízeného. Naopak obec má v rámci samosprávy obecnou působnost“ (Koudelka, 2001, s. 57).

Stejný autor pokračuje i dál: *„v oblasti přenesené státní správy je rozhodující znění konkrétních zákonů a obec může být podřízena jak orgánům kraje, tak i přímo orgánům státu. V této oblasti je obec povinna respektovat i interní normativní akty nadřízených orgánů (usnesení, směrnice)“* (Koudelka, 2001, s. 58).

„Státní správa vykonávaná obcí je přenesená působnost, jež je určena ve speciálních zákonech, přičemž na obce může být přenesena rozdílná míra státní správy. Při

výkonu přenesené působnosti se obce řídí právním řádem, ale i usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů (ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy).“

Výkon přenesené působnosti je nejen právem, ale i povinností obce, aby byl zabezpečen, protože osoby mají právo na fungující veřejnou správu, a to zvláště pokud jsou v nich realizována jejich práva“ (Koudelka, 2001, s. 76).

Zákon o obcích v § 35 odst. 1 říká, že do „samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánu obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon“.

3.1.3. Orgány obce, starosta

Mezi orgány obce řadíme dle zákona o obcích zastupitelstvo obce, radu obce, starostu a obecní úřad. Tyto orgány se pokusím v následující podkapitole popsat.

Dle § 67 a násl. zákona o obcích je zastupitelstvo obce složeno z členů zastupitelstva. O počtu členů hlasuje zastupitelstvo, kterému končí mandát ještě před dalšími volbami do zastupitelstev obcí. Mandát člena obce vzniká jeho zvolením, na ustanovujícím zastupitelstvu pak člen zastupitelstva skládá slib. Dlouhodobě uvolněným členům zastupitelstva pak náleží odměna o které hlasuje celé zastupitelstvo. Zákonem jsou rovněž stanoveny pravomoci zastupitelstva. Poslední důležitá zmínka ohledně tohoto orgánu pak zní, že zastupitelstvo se schází dle potřeby, avšak nejméně jedenkrát za tři měsíce.

O zastupitelstvu hovoří rovněž Koudelka (2001, s. 89): „zastupitelstvo obce je jediný z orgánů obce, který je ústavně zakotven. Má přímou demokratickou legitimitu danou volbami občanů“.

V § 99 a násl. zákona o obcích je pak řešena rada obce. Tento orgán je „výkonným orgánem obce v samostatné působnosti a ze své činnosti odpovídá zastupitelstvu obce“. Pravomoc rady může vykonávat i starosta a to v těch obcích, kde se rada nevolí. Radu tvoří starosta, místostarosta a další členové rady zvolení z členů zastupitelstva. Nejnižší počet členů rady je

pět, nejvyšší pak jedenáct. Schůze rady jsou neveřejné, pouze zápis z jednání je veřejný. Rovněž i rada má vyhrazený svůj okruh pravomocí.

Koudelka ještě k počtu členů zastupitelstva doplňuje: „*počet členů je lichý a nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu zastupitelstva*“ (Koudelka, 2001, s. 108).

Další a velice důležitou osobou obce, je její starosta případně starostka.

„Starosta zastupuje obec navenek. Nemá však povahu statutárního orgánu právnické osoby a úkony, které vyžadují schválení zastupitelstva nebo rady, může učinit až po jejich schválení, jinak jsou absolutně neplatné. Starosta a místostarosta jsou voleni zastupitelstvem z řad členů zastupitelstva a musí mít státní občanství. Za výkon funkce jsou odpovědní zastupitelstvu“ (Koudelka, 2001, s. 111).

Starosta pak dále dle § 108 zákona o obcích „*má právo užívat při významných příležitostech a občanských obřadech závěsný odznak*“.

Činnost starosty je uvedena v článku Základní principy fungování obce a jejich orgánů, který byl zveřejněn Svazem měst a obcí (Vzdělaný zastupitel [online]):

- *„odpovídá za včasné objednání kontroly hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok,*
- *plní úkoly zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce a stanoví jim plat podle zvláštních předpisů, pokud není v obci tajemník obecního úřadu; vedoucí odboru jmenuje, odvolává a stanoví jim plat, jen není-li zřízena rada obce,*
- *může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech,*
- *odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce,*
- *zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu,*
- *rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce,*
- *plní obdobné úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele obce podle zvláštních právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu,*
- *podepisuje právní předpisy obce,*

- *může pozastavit výkon usnesení rady a věc předložit k rozhodnutí nejbližšímu zasedání zastupitelstva obce.*“

Posledním orgánem obce je obecní úřad: *„obecní úřad tvoří starosta, místostarostové, tajemník obecního úřadu a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta. Obecní úřad se může členit na odbory a oddělení podle rozhodnutí rady obce“* (Koudelka, 2001, s. 117).

Obecní úřad vykonává obě oblasti působnosti. V samostatné plní úkoly uložené zastupitelstvem či radou, v oblasti přenesené působnosti vykonává činnosti dle § 61 zákona o obcích s výjimkou věcí svěřených do působnosti jiného orgánu obce (Moderní obec [online]).

3.1.4. Povinnosti obce v sociální oblasti pro dospělé dle zákonů

Z mého pohledu je v rámci sociální práce důležité nezapomenout na jeden z hlavních principů, který byl již několikrát zmíněn i v definicích sociální práce, kterým je solidarita. Jak píše Tomeš: *„pocity sounáležitosti a potřeba společné ochrany a vzájemné pomoci se vyskytují ve všech civilizacích odnepaměti“* (Tomeš, 2018, s. 23).

Stejný autor dále uvádí, že veřejná solidarita, která je povinně organizovaná, nese název sociální stát (Tomeš, 2018, s. 33).

Právě sociální stát vnesl v průběhu času prvky ochrany obyvatel v rámci přenesené působnosti na jednotlivé obce, čímž se dostávám k tématu obce a jejích povinností v sociální oblasti.

Tomeš navíc ještě říká, že *„povinná veřejná sociální solidarita je povinnost státu zajišťovat pro své občany jejich přirozená a nezanedbatelná práva“*. Ta vychází z důrazu na důstojný lidský život (Tomeš, 2018, s. 43).

Dle § 35 odst. 2 zákona o obcích: *„obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů“*.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách pak udává nejen povinnosti obce, ale rovněž například kraje či ministerstva v oblasti zajišťování sociálních služeb. V § 94 tohoto zákona jsou uvedeny činnosti obce. Mezi ty nejdůležitější patří zjišťování potřeb sociálních

služeb pro občany, zajištění informování o možnostech a způsobu poskytování sociálních služeb a dále především spolupráce, a to s jinými obcemi, krajem a poskytovateli při zprostředkování služby, při přípravě a realizaci střednědobého plánu rozvoje služeb a nakonec při síťování služeb na daném území.

Stejný zákon pak v § 92 upravuje činnosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností. K těmto činnostem patří: zajišťování služeb či jiné formy pomoci osobě, které není poskytována sociální služba, a kterou by neposkytnutí okamžité pomoci ohrozilo; poskytnutí odborného sociálního poradenství; koordinování poskytování sociálních služeb ve správním obvodě a realizování sociální práce k řešení nepříznivých životních situací klientů ve spolupráci s dalšími institucemi.

V § 93a se navíc uvádí, že:

„zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu obce s rozšířenou působností jako sociální pracovníci a zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu jako sociální pracovníci jsou na základě souhlasu osoby, která se nachází v nepříznivé sociální situaci nebo je ohrožena sociálním vyloučením anebo se v tomto stavu nachází, oprávněni v souvislosti s plněním úkolů podle § 92 písm. b) a d) a § 93 písm. c) (tj. činnosti zmíněné v předchozím odstavci) vstupovat do obydlí, v němž tato osoba žije, a to s cílem vykonávat činnost sociální práce“.

Zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi je následně upravena působnost obecního úřadu II. a III. typu pro výkon sociální práce v situacích, kdy se osoby nacházejí v hmotné nouzi, nebo jsou touto nouzí ohroženy.

Vyhláška č. 332/2013 Sb., o vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka, podává náhled, co vše musí sociální pracovník zapisovat do záznamu, po výkonu sociální práce s klientem.

Zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je v § 3 odst. 2 řečeno: *„na úseku sociálního zabezpečení vykonávají působnost též obce“*. V § 10 je pak následně vysvětleno, že obec vydává rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce dávky důchodového zabezpečení v jasně definovaných případech. Obec následně dohlíží nad výkonem tohoto zvláštního příjemce, jak tento plní povinnosti stanovené mu zákonem. V § 118 jsou pak uvedeny důvody, kdy obec ustanovení zvláštního příjemce zruší.

V tzv. novém občanském zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) je pojednáno o veřejném opatrovnictví. V § 471 odst. 2 se píše, že není-li možné jmenovat opatrovníkem osobu, kterou navrhl opatrovanec, příbuznou nebo jinak blízkou osobu, jmenuje osobu jinou nebo veřejného opatrovníka. Veřejný opatrovník - obec se pak jmenuje dle bydliště opatrovance. Opatrovnictví rovněž přechází na obec ve chvíli, kdy opatrovník zemře či je odvolán.

Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a změně některých zákonů, pak uvádí povinnost obce vypravit tzv. sociální pohřeb. Tento pohřeb musí obec sjednat, pokud do šestadevadesáti hodin od oznámení úmrtí nesjednala pohřeb žádná fyzická ani právnická osoba anebo v případě, kdy nebyla zjištěna totožnost mrtvého do jednoho týdne od úmrtí. Povinnost zajistit pohřeb má pak ta obec, na jejímž území došlo k úmrtí (§ 5 odst. 1). V odst. 4 stejného paragrafu následně zjistíme, že obec si může zažádat o úhradu vynaložených nákladů vůči dědicům, případně vůči státu.

4. SPECIFIKA NA ÚZEMÍ ORP ROSICE

Kapitola čtvrtá podává nejrůznější informace o Rosicku a jeho okolí, a to v souladu s tématem diplomové práce. Bude tedy popsáno nejen geografické umístění pro obecný přehled, ale budou rovněž popsána specifika tohoto území mimo jiné i s vyloučenými lokalitami.

Správní obvod Rosice se nachází v kraji Jihomoravském, v západní části okresu Brno-venkov. Jedná se o krajní obvod sousedící přímo s krajem Vysočina. Přesné umístění naleznete v Příloze č. 1.

Na webových stránkách města nalezneme následující vysvětlení o svěření přenesené působnosti:

„Městský úřad Rosice vykonává působnost obecního úřadu v rámci území města Rosice, svěřenou mu zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, ale také na základě zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů, působnost obecního úřadu obce s pověřeným obecním úřadem, je tedy obecním úřadem tzv. 2. stupně a současně je i tzv. obecním úřadem 3. stupně, protože vykonává také působnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností“ (Rosice, Městský úřad, Základní informace [online]).

Do správního obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností Rosice náleží území čtyřiačtyřiceti obcí: Babice u Rosic, Domašov, Javůrek, Kratochvilka, Lesní Hluboké, Litostrov, Lukovany, Ostrovačice, Příbram na Moravě, Příbyslavice, Rosice, Rudka, Říčany, Říčky, Stanoviště, Tetčice, Újezd u Rosic, Veverské Knínice, Vysoké Popovice, Zakřany, Zálesná Zhoř, Zastávka, Zbraslav a Zbýšov. Z těchto obcí je jedna městysem a dvě města. Všechny vyjmenované obce kromě Rosic jsou pak obcemi takzvaného prvního typu, tedy se základním rozsahem výkonu státní správy.

V rámci ORP Rosice žilo k datu 31.12.2016 25 721 obyvatel na území o rozloze 17 445 hektarů. Podíl osob ve věku pětadesát a starší tvořil ke stejnému dni 18,7 % (Český statistický úřad, Správní obvody ORP – časové řady [online]).

Samotné město Rosice leží zhruba dvacet kilometrů západně od Brna, přičemž v Rosicích žije téměř jedna pětina veškerého obyvatelstva celého správního obvodu.

K personálnímu obsazení OÚ ORP mohu uvést, že výkon sociální práce pro osoby dospělé je zajištěn třemi sociálními pracovníci v celkovém úvazku 2,4. Zbylá část úvazku je rozložena do dalších agend přiřazených odboru sociálnímu. V rámci výkonu sociální práce je zajišťována i agenda sociálního kurátora. Věkové rozložení je rovněž pestré: mladá dospělá žena, žena ve středním věku a žena, která již dosáhla věku důchodového a je stále platnou a plně využívanou zaměstnankyní úřadu.

Rozdělení klientely neprobíhá formou přiřazení obcí k jednotlivé pracovníci, jelikož z některých žádné klienty nemáme. Rozdělení pak probíhá ad hoc – dle výběru klienta, dle provedeného prvního kontaktu či dle vytíženosti jednotlivých pracovníků. Do terénních výjezdů se však ve většině případů vyráží ve dvojici, klienti tedy znají i další sociální pracovníce a tyto pracovníce se na druhou stranu orientují v situaci klienta. Terénní práci se pak věnujeme v průměru dvakrát týdně.

Vzhledem k našemu nízkému počtu a skutečnosti, že všechny tři sdílíme jednu kancelář, probíhá mezi námi pravidelná intervize ve smyslu vzájemného udělování rad, poskytnutí náhledu či postřehů z terénu. Jedna pracovníce vede rozhovor s klientem, zatímco ta druhá se může zaměřit na přirozené prostředí klienta.

Když se vrátím zpět k úvodním číslům v této kapitole, je patrné, že skoro pětina obyvatel celého správního obvodu je starší pětadesát let. S touto skutečností se pojí fakt, že se zvyšuje poptávka po službách sociální péče, která zajišťuje pomoc seniorům. Ve dvou obcích je zřízena pečovatelská služba. Jedna poskytuje své služby na území tří obcí, ta druhá pak své služby poskytuje zhruba v deseti obcích. Z tohoto je patrné, že stále jedenáct obcí není vůbec pokryto terénními službami. Situaci se snažíme řešit v rámci komunitního plánování a to nastavením adekvátní sítě sociálních služeb. Pro rok 2019 bylo ze strany Jihomoravského kraje schváleno navýšení úvazků v přímé péči, avšak vzhledem k vysoké poptávce a neustále se i zvyšujícímu počtu zájemců o službu, nedojde ani v průběhu roku k pokrytí celého správního obvodu touto službou. Obě pečovatelské služby jsou pak rovněž poskytovány a jejich vedení je umístěno v tzv. DPS, což je zkratka pro dům s pečovatelskou službou.

V obci Zastávka poskytuje služby Domov pro seniory Zastávka, který je příspěvkovou organizací kraje. Jsou zde registrovány dvě služby: domov pro seniory a domov se zvláštním režimem. Celková kapacita zařízení je sto čtyřicet pět lůžek (Registr poskytovatelů sociálních služeb [online]).

Kromě služeb pro seniory je však nedostatečná i síť služeb pro ostatní cílové skupiny. Okres Brno-venkov je specifický. Jsme sice blízko k městu Brnu, ve kterém sídlí spousta poskytovatelů, ale tito poskytovatelé nechtějí dojíždět a zajistit služby na našem území. Kromě již zmíněných služeb nemáme na území žádné „naše“ služby, vše se domlouvá dodavatelsky u již zavedených služeb sídlících mimo Rosice.

A problém je rovněž se samotným spolufinancováním již služeb využívaných. Dle informací od kolegyn z krajského úřadu jsme jedním ze tří OÚ ORP, který nemá zavedený solidární systém financování sociálních služeb. To znamená, že nám všechny obce nepřispívají v rámci jednoho uceleného programu na spolufinancování, nýbrž se každý rok obrácíme na jednotlivé obce o schválení garance a spolufinancování využívaných sociálních služeb na našem území. Obce toto následně schvalují samostatně při jednání ve svém zastupitelstvu. OÚ ORP v této problematice nerozhoduje za celý správní obvod. Zajištění a spolufinancování sociálních služeb je jedním z citlivých témat na našem území, kterému se chceme ve spolupráci s krajským úřadem v následujících letech více věnovat.

Jednou z nejdůležitějších věcí, která mě jako sociální pracovníci ve správním obvodě zajímá, je schopnost obce reagovat na vyskytnuvší se sociální událost či problém jejího občana. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že je několik obcí, které se v čele se starostou zajímají o osud svých občanů. Pomáhají jim dle svých možností, schopností a vlastní motivace těchto osob. Jsou však samozřejmě i obce, které problémy přehlíží a dělají jako by neexistovaly. Bohužel, se ani neobrací o pomoc na jiné kompetentní osoby. Posledním druhem jsou takové obce, které si povšimnou nějakého problému, ale ten delegují na jiné osoby – v oblasti sociální pak na sociální pracovníky OÚ ORP. Někdy se nám podaří obce rovněž angažovat do řešení (i když třeba jen částečně), jindy si musíme zcela poradit sami, což vzhledem k dojezdovosti a naší kapacitě není vždy ku prospěchu věci.

Do území správního obvodu ORP Rosice patří i tzv. sociálně vyloučené lokality. Definice, co je sociálně vyloučená lokalita, je popsána například na webových stránkách Evropského sociálního fondu (dále použita jen zkratka ESF): „*Jako sociálně vyloučenou lokalitu označujeme prostor (dům, ulici, čtvrť) kde se koncentrují lidé, u nichž lze identifikovat znaky spojené se sociálním vyloučením. Tato místa jsou okolními obyvateli negativně symbolicky označována („špatná adresa“, „problémové místo“ apod.)*“ (ESF ČR [online]).

O sociálním vyloučení se dočteme i na webu Agentury pro sociální začleňování. Tato agentura je specializovaný odbor Úřadu vlády České republiky a jak sám název napovídá, zabývá se především osobami sociálně vyloučenými. Snaží se je pak svou činností začlenit zpět do společnosti. Sociálně vyloučení lidé jsou dle Agentury ti, kteří „*mají ztížený přístup k institucím a službám (tedy k institucionální pomoci), jsou vyloučení ze společenských sítí a nemají dostatek vertikálních kontaktů mimo sociálně vyloučenou lokalitu*“ (Agentura pro sociální začleňování [online]).

Sociálně vyloučené lokality na území ORP Rosice nalezneme tři, všechny pak v obci Zastávka. Když bych na základě své znalosti terénu měla popsat, jak tyto lokality vypadají, mohu říci, že pod lokalitu spadá vždy starší dům, ve kterém je několik bytových jednotek. V jednom případě se jedná o činžovní dům, který je zcela zchátralý, avšak obyvatelný. Druhý je pak dům ve vlastnictví obce, který sama obec zhruba před deseti lety zrekonstruovala, avšak nájemníci tohoto domu se již na stavu objektu značně podepsali. Aktuálně zde obec Zastávka musela řešit i exekuční vystěhování některých nájemníků, kteří buď porušovali nájemní smlouvu anebo dlouhodobě neplatili řádně a včas náklady na bydlení. Poslední vyloučená lokalita se pak skládá z řadových domků. Tyto jsou vůbec v nejhorším technickém stavu. Jejich vlastníkem je rovněž obec, ta se snaží získat různými prostředky finance na revitalizaci, avšak toto se bohužel nedaří i s ohledem na neexistenci zákona o sociálním bydlení.

V těchto třech lokalitách žije aktuálně okolo sedmdesáti obyvatel. Zpravidla jsou jednotlivé bytové jednotky přelidněné. Ve dvou domech tvoří většinu obyvatelstva příslušníci romské menšiny. Ve třetím jsou kromě Romů i jiné další rodiny a případně starousedlíci.

Tyto lokality jsou pravidelně navštěvovány sociálními pracovníky z OÚ ORP Rosice. Do jednoho domu bylo nutné zajíždět častěji, minimálně jednou měsíčně, vzhledem ke specifickým problémům a potřebám místních obyvatel. V dalších dvou domech byla prováděna spíše depistáž a monitoring aktuálního stavu, jelikož obyvatelé těchto domů jsou relativně samostatní a nemají větší problémy. Dokáží si vypomoci navzájem a pomoc ze strany sociálních pracovníků spíše odmítají.

5. METODOLOGIE VÝZKUMU

Tato kapitola popisuje nejprve vybraný typ výzkumu, cíl výzkumu, přibližuje techniku sběru dat, jakým způsobem byli vybráni respondenti a jak byla získaná data zpracována.

Pro zpracování své diplomové práce jsem si vybrala kvalitativní výzkum, který mi umožnil jít v daném tématu více do hloubky.

Hloubku zkoumání vyzdvihuje i Hendl (2008, s. 50) jako jednu z výhod kvalitativního výzkumu. Další výhodou je pak získání podrobných informací o dané problematice a zkoumání v přirozeném prostředí zkoumaného subjektu. Stejný autor však popisuje i nevýhody tohoto výzkumu, kterými mohou být: subjektivní ovlivnění výsledků, nemožnost zobecnění výstupu výzkumu, časová náročnost výzkumu.

O kvalitativním výzkumu píše i Jandourková (dle Jandourek 2003, s. 205):

„Kvalitativní badatelé se snaží získat různými způsoby co nejvíce dat v obvykle o menším množství jedinců, aby mohli pátrat po pravidelnostech a významech, které se za získanými informacemi skrývají. Využívají spíše induktivní přístup, kdy na základě sbíraných dat a vysledovaných pravidelností v nich vyslovují předběžné závěry, které pak dalším sběrem dat ověřují.“

Pro srovnání uvádím i myšlenky Dismana (2009, s. 287), který tvrdí, že v kvantitativním výzkumu jsou sbírána pouze data, která jsou zapotřebí k testování hypotéz. Naopak u výzkumu kvalitativního jsou sbírána všechna data, ve kterých se následně hledají „*struktury či pravidelnosti, které v nich existují*“.

5.1.1. Cíl výzkumu a hlavní výzkumná otázka

„Cílem kvalitativního výzkumu je vytváření nových hypotéz, nového porozumění, vytváření teorie“ (Disman, 2009, s. 286).

Cílem této diplomové práce je zjištění, jak starostové obcí nahlíží na možnost využití sociálního pracovníka obecního úřadu obce s rozšířenou působností na konkrétně vymezeném území správního obvodu Rosice.

Hlavní výzkumná otázka tedy zní: *„Jaká je náplň práce sociálního pracovníka obecního úřadu obce s rozšířenou působností (dále jen OÚ ORP) z pohledu starostů obcí ve správním obvodě ORP Rosice a jaké možnosti využití sociálních pracovníků z ORP vidí starostové těchto obcí?“*

Pro potřeby této práce jsme upustila od stanovení dílčích výzkumných otázek, jelikož mne nenapadal způsob jak hlavní výzkumnou otázku ještě více specifikovat, když mne zajímá jen jednostranný náhled na situaci. Dílčí výzkumné otázky jsou z mého pohledu využitelné, pokud bych srovnávala názory či postoje na určitou problematiku alespoň ze dvou stran. Spokojila jsem se tedy pouze se sestavením otázek pro přímé provedení výzkumu.

5.1.2. Technika sběru dat a její popis

Pro svůj výzkum jsem si vybrala metodu polostrukturovaného rozhovoru. Tato metoda mi totiž umožnila držet se předem stanovených otázek, ale rovněž mi dovolila určitou pružnost, tzn., že v případě potřeby jsem mohla zvolené okruhy témat více rozvinout. Tento rozhovor jsem si vybrala i z toho důvodu, že výstupy z jednotlivých rozhovorů mohly být velice subjektivní a standardizovaný rozhovor by mi nedal možnost vložit se do rozhovoru pro zajištění tohoto subjektivního náhledu. Rozhovory pak byly po odsouhlasení respondenty nahrávány pro jejich následnou písemnou interpretaci. V případě nesouhlasu respondenta s nahrávkou, pak musely postačit pouze mnou učiněné poznámky z průběhu rozhovoru. Tyto poznámky jsem musela ihned zpracovat, abych nezměnila význam získaných informací po delším časovém odstupu.

Pakliže bych měla přiblížit metodu rozhovoru, mohu použít publikaci Jandourka (2003, s. 211), který uvádí, že se při rozhovoru kladou osobně a ústně otázky tak, aby výzkumník získal informace řízeným způsobem.

Hendl následně popisuje tzv. neformální rozhovor, jemuž se právě polostrukturovaný rozhovor přibližuje. Dle něj zohledňuje neformální rozhovor individuální rozdíly a změny, rozvíjí dané téma a umožňuje individuální napasování rozhovoru směrem k respondentovi (Hendl, 2008, s. 175).

Pro své budoucí rozhovory jsem si předem vytvořila seznam otázek, které mi pomohly udržet linii debaty. Délku rozhovoru jsem odhadovala kolem patnácti minut. Pakliže mi respondenti souhlasili s nahráváním, ubezpečila jsem je, že nahrávka bude využita pouze pro účely výzkumu v mé diplomové práci s důrazem na zachování jejich anonymity.

Pro ověření své vlastní připravenosti jsem společně se svou původní baterií otázek navštívila po předchozí domluvě jednoho respondenta (pozn. bývalý starosta jedné z obcí), díky kterému jsem si mohla zkušebně celý rozhovor vyzkoušet. Tato zkušenost mi velice pomohla. Ubezpečila mne, že respondent je také pouze člověk, který může odpovědět „nevím“. Dále mi tento zkušební rozhovor dal námět k lehké úpravě souboru otázek, jelikož díky odpovědím respondenta jsem si uvědomila, že ne všechny se vážou k mé vlastní výzkumné otázce.

Konečný seznam otázek, který byl použit pro tento výzkum je k nahlédnutí v Příloze č. 2 na konci textu této práce.

Rozhovory byly následně realizovány v měsíci březnu 2019 přímo na obecních úradech jednotlivých obcí, kdy jsem se plně přizpůsobila časovým možnostem respondentů. Některé rozhovory tak probíhaly časně ráno, výjimkou však nebyl ani rozhovor ve večerních hodinách.

Na počátku každého rozhovoru jsem se představila, podala jsem informace o svém studiu a účelu našeho společného rozhovoru. Všichni respondenti nejprve projeví obavu, zda mi vůbec budou přínosem v takto zaměřeném rozhovoru, avšak počáteční obavy se většinou v průběhu času rozplynuly. Každý z respondentů měl k tématu co říci – někdy i ke svému překvapení.

Po ukončení rozhovoru jsem se až na jednu výjimku u respondentů zdržela. Následně jsme společně rozebírali vnímání a časový prostor respondenta vzhledem k sociální problematice. Někteří respondenti byli hovornější a více se o sociální problematiku zajímali. U některých respondentů byla na základě tohoto rozhovoru zahájena spolupráce při řešení některých problémů u vybraných obyvatel obce nebo bylo minimálně sjednáno, že v případě potřeby již vědí, kam se mají obrátit o radu a případnou pomoc.

Ze svých původních obav a nervozity jsem následně zjistila, že všechny rozhovory probíhaly v příjemné atmosféře. Respondenti se snažili odpovídat věcně, korektně a upřímně. Patří jim velký dík za poskytnutí jejich času a rozhovoru pro účely této diplomové práce.

5.1.3. Způsob výběru respondentů

Jelikož jsem výzkum směřovala na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Rosice a vzhledem k tématu práce, oslovila jsem starosty, případně starostky obcí spadajících do daného obvodu. Neoslovila jsem však všech čtyřadvacet starostů, jelikož jsem si netroufla na zpracování tak velkého počtu rozhovorů. Oslovila jsem pouze ty starosty, které jsem předem náhodně vybrala. Výběr probíhal tak, že jsem si nastříhala lístečky se jmény obcí, následně jsem si vylosovala půlku z těchto obcí. Představitelé těchto dvanácti obcí jsem formou e-mailu požádala o poskytnutí rozhovoru. Na oslovení reagovalo deset, z nichž mi sedm poskytlo nahrávaný rozhovor. Tři představitelé mi pak umožnili rozhovor avšak bez nahrávání. Tito starostové působí v různých obcích co do velikosti i typu obce. Někteří z nich jsou „nováčky“ ve svých funkcích po podzimních volbách v roce 2018. Jiní již naopak mají zkušenosti z minulého volebního období, což bude zmíněno i v následné analýze dat.

V následující tabulce je znázorněn výsledný vzorek respondentů a to ze dvou hledisek. Prvním je počet obyvatel dané obce, druhým pak délka výkonu funkce starosty, která je uvedena počtem volebních období. Tyto parametry považuji za důležité uvést, aby bylo jasné patrné, do jak velkých obcí jsem zajela dělat rozhovor a k poukázání na dobu starosty ve funkci, od které se odvíjí jeho zkušenosti a praxe.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Počet obyvatel obce (zaokrouhleno)	2.000	1.170	700	400	6.100	700	270	2.600	1.000	770
Počet volebních období ve funkci	3.	3.	1.	3.	1.	5.	6.	4.	1.	2.

Tabulka č. 1 – znázornění charakteristik vybraných respondentů

5.1.4. Způsob zpracování získaných dat

Jednotlivé rozhovory, které mi respondenti umožnili nahrávat, jsem si následně přepsala do písemné podoby pro ulehčení následné interpretace a vyhodnocení. U rozhovorů, kde mi nebylo umožněno nahrávání, jsem využila pouze svých poznámek zaznamenaných v průběhu

rozhovoru. Rozhovory se starosty jsem si označila dle písmen abecedy, tedy A-J. Tímto označením se snažím zachovat anonymitu jednak samotným starostů, tak rovněž získaných dat, které mi poskytl. V Příloze č. 3 je k nahlédnutí tabulka, dle které je patrné, která témata v průběhu rozhovorů se starosty zazněla a která nikoliv.

Pro další rozkrytí textu jsem využila tzv. otevřené kódování. Tuto techniku popisuje Hendl, který říká: „*Otevřené kódování odhaluje v datech určitá témata. Tato témata jsou nejdříve na nízké úrovni abstrakce. Mají vztah k položeným výzkumným otázkám, k přečtené literatuře, k pojmům používaným účastníky nebo jde o nové myšlenky vznikající, jak výzkumník proniká k textu.*“ Témata se následně zužují na podstatná jména, přídavná jména či slovesa, která jsou posléze základem pro tvorbu kategorií. Nezáleží pak na tom, zda vlastnosti odvozujeme ze získaných dat, od respondentů, nebo zda je vytváří sám výzkumník. Tento proces utváření kategorií se nazývá dimenzionalizace (Hendl, 2008, s. 247).

Disman pak doplňuje, že pro kódování jsou důležité maličkosti, které nám ulehčí následnou interpretaci dat. Mezi takovou maličkost řadí například chytré pojmenování kategorií, které má být smysluplné a ne např. číselné, kdy budeme dohledávat význam daného kódu (Disman, 2009, s. 318).

Po úspěšně provedených rozhovorech jsem hledala nejprve podobné znaky, které se objevovaly. Jednalo se o obdobná témata, která jsem si nakonec utřídila do pomocných kategorií pro následnou interpretaci všech rozhovorů.

Pomocné kategorie identifikovány v průběhu analýzy dat:

- I. Cílová skupina (typy lidí, kteří se obracejí o pomoc na obec; lidé, kteří z pohledu starosty potřebují pomoc).
- II. Sociální problém obyvatele obce (tíživá sociální situace člověka; problém, který zasahuje do života obce).
- III. Pomoc ze strany obce, formy poskytované pomoci (organizována přímo ze strany obce bez cizí pomoci, způsob řešení problémů).
- IV. Možnosti využití sociálního pracovníka z pohledu starosty.
- V. Pracovní náplň SP z OÚ ORP.
- VI. Hodnocení již realizované spolupráce se SP z OÚ ORP.

6. INTERPRETACE ROZHOVORŮ

Interpretaci diplomové práce jsem rozdělila dle zvolených pomocných kategorií. Samotná interpretace pak probíhá citováním respondentů dle rozhovorů. Není tedy neobvyklé, že budou citovány odpovědi i v tzv. hovorové češtině. Respondenty označuji kódem SX, kdy S je označení funkce, tedy starosta. X je následně přidělené abecední písmeno k rozlišení jednotlivých starostů. Ačkoliv byl rozhovor veden i s několika ženami, bude dále v textu používán pouze mužský rod.

6.1.1. Cílová skupina

Nejčastěji zmiňovanou skupinou osob, která potřebuje nějakou formu pomoci, a která se i případně obrací o pomoc na své starosty, jsou osoby v seniorském věku.

Například SA zmínil seniory hned na prvním místě: „*Tak jsou dva typy sociálních problémů. Jsou senioři, o který se stará DPS...*“

Starosta D pak odpověděl jiným způsobem, který však jasně vykresluje jeho zájem o starší spoluobčany: „*co mě ještě jako docela dost mrzí, jsou tady starší lidé, a jak se na ně dívají ti mladí.*“ Následně pokračoval: „*když ten člověk, já ho vidím citlivě trpět, tak to vidím jako větší problém*“. Těmito slovy SD naznačoval, jak senioři v dané obci trpí samotou a netolerancí ze strany mladších obyvatel, což dokreslil další větou: „*strašně tady tím trpím, že cítím s lidma. Takže já jsem tady za to od těch mladších kritizován, že se zastávám jenom důchodců.*“

O seniorech se zmínil i SB. Pokud bych jej parafrázovala, tak uvedl, že když už se na něj obyvatelé obracejí, tak je to napříč věkovými skupinami. Ve chvíli, když se však už musí nějaká věc řešit, jedná se zpravidla o osoby vyššího věku. Tento starosta rovněž sdělil, že málokdy se na něj někdo obrátí sám, ale většinou je starosta upozorněn někým jiným, že by měl něco řešit u jiné osoby.

Kromě výše uvedených seniorů, však starostové uvedli i jiné skupiny osob. SD mluvil ještě o lidech osamělých, kteří potřebují zajistit nějakou péči: „*když je člověk osamělý, dál, takovýto umístění, někde, nikoho nemá*“. Ačkoliv to nebylo vysloveno nahlas, tento respondent se v tu chvíli zamýšlel nad osobami bez rodinných příslušníků, ne vždy se mělo jednat o seniory, jak je již jednou uvedeno výše.

Starosta I k cílovým skupinám uvedl, že se objevují občané problematičtí a poté se řeší osoby v seniorském věku.

Starosta jedné z větších obcí sdělil, že se na něj obracejí lidé sociálně slabí a rovněž senioři, případně potomci či sousedé seniorů. Ohledně sociálně slabých však použil dovětek, když uvedl: „*některé lidi nezměníte*“ (SH).

Nejvíce obsírnou odpověď, která se mi současně zdá, jako velice výstižná uvedl SA: „*Pak je tu základní problém, jsou tady lidi, kteří jsou jakoby v té těžké situaci životní.*“ Dále toto specifikoval, že jde o lidi, kteří například „*přišli o zaměstnání, rodinu, o všechno*“.

Byla jsem velmi ráda za tuto odpověď, jelikož jsem u tohoto respondenta měla pocit, že cílovou skupinu osob v sociální oblasti vnímá s nadhledem a uvědomuje si, že nejvíce potřební jsou ti, kteří o něco přišli, nerozlišoval své občany na specifické skupiny osob, ale souhrnně je označil za osoby v těžké životní situaci.

Jiný starosta však nedokázal určit skupiny osob, pojmenoval tedy osoby, kterým v minulosti pomáhal: osamělý pán, ten měl přes osmdesát roků; postižený mladý muž; sociálně slabší občané umístění v místním hotelu, kteří prostě jen využili možnosti volného prostoru. Zde se objevil problém, mělo se jednat o službu sociální péče, ale nebyla to pravda. „*Ale ti lidé už jsou pryč, velmi rychle to zmizelo*“ (SF).

Pouze jeden respondent se odlišoval svou odpovědí. SG uvedl, že: „*kromě dvou rodin, který jsou trošičku slabší*“. V průběhu rozhovoru specifikoval, že jedna rodina „*jsou mladí*“ a „*druhá rodina, ta je vyloženě slabá*“. Nakonec směrem k druhé rodině uvedl: „*jsou to lidé jednak takto postižení (ve smyslu slabší) a pokud vím, tak manželka je, toho pána, je prostě nemocná a navíc mají v péči malé dítě svého syna*“. Z tohoto lze usuzovat, že druhá rodina je spíše staršího věku, pokud pečují o své vnouče.

Starosta J pak pouze sdělil, že v minulosti se v obci řešila pouze jedna osoba, která byla bez domova.

Starosta obce E pak uvedl, že vzhledem ke svému krátkému působení, dokáže zatím určit jen viditelné cílové skupiny. Mezi ně z jeho pohledu patří osoby bez domova, shlukující se mladí dospělí, kteří narušují veřejný pořádek a nakonec senioři.

6.1.2. Sociální problém obyvatele obce

Ohledně uvedení konkrétních sociálních problémů se odpovědi respondentů spíše rozcházejí. Z mého pohledu je to dáno jednak odlišným nazíráním na to, co je problém v sociální oblasti a dále rovněž tím, jaké zkušenosti již respondenti za dobu svého působení ve funkci získali.

Pouze dva starostové (SC a SD) uvedli specifický problém, když pojmenovali, že museli ustanovit zvláštního příjemce důchodové dávky. Toto ustanovení, které probíhá formou správního řízení, je také jednou z náplní činnosti sociálního pracovníka na ORP. Jedná se však o výkon samostatné působnosti, kterou má v kompetenci každá obec, jak je uvedeno již v podkapitole 3.1.4. Starosta SC výslovně uvedl: „*No, nebo třeba... Ten náhradní důchod, ten náhradní příjemce důchodu*“. Druhý starosta, který si v daný moment rovněž nemohl vzpomenout na pojmenování této agendy, pak řekl: „*řešíme tady vlastně dávky, důchodové zabezpečení, aby to mohl brát nějak ne ten člověk*“ (SD).

Starosta I pak odpověděl, že problémy v obci jsou s dlouhodobě nezaměstnanými občany a poté se zajištěním péče o stárnoucí osamělé občany.

Další starostové pak uváděli zcela odlišné příklady problémů, respektive žádostí, se kterými se na ně občané obracejí. Jeden starosta uvedl, že kromě péče o seniory v jejich zřízeném domě s pečovatelskou službou, se na ně obracejí lidé, když chtějí být z obecního fondu (SA).

O obecních bytech se zmínil i SH. V obci H je sice malý avšak poptávaný bytový fond, lidé se tedy často obracejí na obecní úřad s žádostí o přidělení bytu. Kromě bytů však občané žádají o případné odpuštění dluhu, pokud již v obecních bytech žijí, dále pak předpokládají, že jim starosta sežene místo u místního poskytovatele sociálních služeb. Někteří občané si pak představují, že by mohli získat ze strany obce nějakou dotaci či příspěvek, kterou však obec fyzickým osobám neposkytuje (SH).

Starosta z obce F pak uvedl k této otázce následující: „*Co my tady vlastně řešíme a je to nejčastější naše řešení, takže poskytujeme v rámci tzv. pečovatelské služby, eh, obědy a spolufinancujeme ty obědy, takže v tomto smyslu ano, to se na nás obrací lidé s žádostí, zda jim toto můžeme poskytnout. Ale jinak, že by přišli, že by měli nějaký problém sami a potřebovali s něčím pomoci tady v té sociální sféře, tak to jsem nezaznamenal.*“

Zcela jinou odpověď na otázku: „S čím se na Vás občané obracejí?“, podal SG: „*Jenom teďka poslední, ale to není snad ani v sociální oblasti. Ehm, bylo to jenom jako žádost, eventuelně názor, že bychom mohli přispívat rodinám na docházku dětí do mateřských*

škol, to v podstatě bylo všechno, jinak si myslím, že tady v obci není žádný takový sociální případ toho druhu, že by vyžadoval nějakou speciální péči, kromě těch dvou, který jsem už na začátku říkal."

Jiný starosta zodpověděl: *„to jsme tady měli, ano ta paní, buď za mnou chodí, že by si chtěli zajistit nějakou takovou tu průkazku ZTP, to je odkážu někde, jinam, že to se řeší vlastně na jiných místech. Nebo chodí, že by chtěli nějaký přiznání důchodu.“* Stejný představitel obce uvedl dále aktuální příklad: *„zrovna dneska se mě stalo: volá mně pán, je svobodný, potřebuje zavést k doktorovi, nemá nikoho, jestli bych ho nemohl odvézt zítra. To se mně taky stává. Takže mají. Lidi chodí, že potřebují nakoupit, nebo chtějí dovést léky, to jsou jenom jako fakt banality, tohle беру“* (SD).

V danou chvíli jsem si uvědomila poměrně široký rozdíl v empatii jednotlivých starostů. Již v tuto chvíli bych chtěla poukázat na velkou empatii a angažovanost starosty obce D. I když poukazují zatím pouze na dva pomocné indikátory, je z nich patrné, že starosta D je nejvíce angažovaný a plně k dispozici pro své občany.

Starosta E pak sdělil, že vnímá viditelné problémy: *„bezdomovectví, i když u nás není bezdomovců úplně moc, ale přece jenom tady jsou a oni jsou hodně vidět, tím, že se nemají kde ukrýt a jsou bez domova. Takže to je jedna záležitost. Potom bych asi řekl, že nějaké nepřizpůsobivé chování mladistvých, případně těch mladých dospělých, ty skupiny různé, které teda narušují veřejný pořádek, případně ničí veřejný majetek. Eh, to je asi tak to, co nás teďka trápí nejvíce“*. Stejný starosta pak zmínil i skupinu seniorů, tuto ovšem má zajištěnou, jak bude dále v textu zmíněno.

Rovněž starosta J zmínil problematiku bezdomovectví, když uvedl, že v minulosti se vyskytla v obci osoba bez domova, která částečně narušovala život v obci, jelikož se zdržovala na autobusové zastávce. To znamenalo, že byla více vnímána i ostatními obyvateli, proto byl ze strany obce zájem o řešení situace a problémů daného člověka. Aktuálně se však žádný problém v obci nevyskytuje.

6.1.3. Pomoc ze strany obce, formy poskytované pomoci

V této pasáži se chci věnovat především těm obcím, jejichž starostové prohlásili, že se o své občany starají sami, bez cizí pomoci a spolupráce. Toto uvedli starostové SA, SE, SF, SG, SH a SI.

První zmíněný doslova řekl: „*Většinou si to řešíme sami, protože pro to většinou nikdo nemá pochopení, že... řešíme bezdomovce a tyhle lidi, takže... sami...*“ Jako jediný představitel uvedl konkrétní kroky, které lidem pomáhají: „*tak ty teda řešíme většinou, ve většině případů, tím, že je teda ubytujeme na naší ubytovně a většinu z nich zaměstnáváme, protože jsem pochopil... Neexistuje jiná, zp..., jiná cesta, jak jim pomoci víc, než jim dát střechu nad hlavou a zaměstnání, jinak si oni prostě sami nepomůžou.*“

O zaměstnávání občanů hovořil také starosta I, když řekl: „*takže se snažíme některé naše občany zaměstnat tady při obci, kde vykonávají nějaké pomocné práce, ale víceméně je to všechno na mně, převzala jsem to po bývalém panu starostovi, takže se tak trošku do toho zapracovávám, ale tady tento způsob bych chtěla zachovat.*“

Starosta E k řešení problému ze strany obce uvedl: „*potom v rámci obce, co mi řešíme, nebo si myslím, že máme relativně nějakým způsobem podchycené, je péče o seniory. Protože tady máme teda dům, domov důchodců nebo dům pro seniory (pozn. výzkumníka: jedná se o DPS) a zřídili jsme, nebo respektive máme zřízenou třeba službu senior taxi, kterou teda hojně senioři využívají a tím pádem my ty jejich problémy, který by mohli mít, nějakým způsobem máme trošku podchycené, že jim pomáháme s dopravou do zařízení zdravotnických, případně teda lékáren nebo něco podobného.*“

Starosta F popsal jeho poskytnutou formu pomoci velice obšírně a na názorných příkladech, proto jeho popis zkrátím. Pan starosta uvedl, že se snažil umístit dva ze svých občanů do pobytových sociálních služeb. Vzhledem k rozdílnosti osob (senior a osoba mentálně postižená) mu to však dalo hodně práce. Nakonec se však podařilo, nicméně tímto to nekončilo. Fakticky byl přítomen stěhování a právního jednání daných osob, jelikož tito občané nebyli omezeni ve svéprávnosti, avšak důsledky uzavření smluv by bez pomoci nepochopili.

Představitel obce G se sice nebrání v případě nutnosti obrátit se na někoho, avšak prozatím si vždy vše řešil sám. Konkrétně popsal: „*Ale toto jsem považoval – návštěvu rodiny a podobně, řešit to na místě a hlavně rychle. Nejsem příznivcem velkého papírování, kdy by se všechno všude možné zapisovalo, takže jsem to prostě vyřešil tímto způsobem a pomohlo to, což to mě těšilo, že se to vyřešilo.*“

Starosta H uvedl, že osobám potřebným je přidělen byt, pakliže to aktuální stav bytového fondu umožňuje. Rovněž sdělil, že situace těchto osob se řeší v rámci sociální komise, která je zřízena pod obcí. Konkrétní způsob řešení ze strany komise jsem se však nedozvěděla.

Starosta J uvedl, že se pokoušel přímo s danou osobou bez domova rozmlouvat, toto však bylo ztíženo sluchovým postižením, komunikace nebyla moc úspěšná. Nakonec problém nevyřešil dle svých slov ani on, ani nikdo z řad sociálních pracovníků, nýbrž jiná cizí osoba, která umožnila bezdomovci uchýlení k sobě, kde rovněž našel práci. Mělo by se jednat o činnost kolem zvířat ve vedlejší obci.

Je patrné, že starosta obce A poskytuje vůbec nejdůležitější způsob řešení. Na základě své znalosti terénu v této obci mohu potvrdit, že obec si zřídila takzvanou ubytovnu, která sice nesplňuje podmínky pro označení ubytovna, ale poskytuje to nejdůležitější – ubytování za příznivou cenu a to v malometrážních bytech, které si obec vybudovala při jedné své budově anebo v sestaveném modulovém bydlení z unimo buněk. Zaměstnávání občanů pak probíhá zařazením do technických služeb obce, kde se pracuje vždy ve dvojicích – jeden řádný zaměstnanec obce a jeden k němu přiřazený člověk, který byl původně sociálně slabšího charakteru. Tato obec se tak stará o své občany bez pomoci někoho dalšího či využití různých projektů a dotací, náklady jsou pak hrazeny z rozpočtu obce.

6.1.4. Možnosti využití sociálního pracovníka

Tato pomocná kategorie je vůbec tou nejdůležitější. Vztahuje se k hlavní výzkumné otázce, a proto si nyní dovoluji odcitovat či parafrázovat všechny své respondenty tak, aby byly všechny odpovědi přehledně a na jednom místě. To podstatné pak bude v odpovědích zvýrazněno podtržením.

Hned při prvním rozhovoru se mi dostalo zajímavé a pro mne i částečně nečekané odpovědi od SA: „*No tak určitě ano, určitě by ORPčko mohlo nám být jakoby více nápomocno, ale to bychom museli i my více chtít a více řešit ty problémy těch lidí, protože ty lidi mají problém nejenom jakože s bydlením a s prací, což jim my řešíme, ale mají celou řadu dalších, jako... Jako bojů... (rozmyšlení další odpovědi). S úřadama já nevím, s vyřizováním důchodu, jo, prostě, s exekucema a s těmahle věcmi, takže... no, určitě by nám ORPčko nápomocno být mohlo, ale já jako nevím a přiznám se, že jsem nikdy nezkoumal, co všechno vlastně můžete a nemůžete dělat a umíte a neumíte.*“

Podotýkám, že tuto odpověď podal starosta, jenž má osm let praxe. Na jednu stranu se oproti ostatním starostům stará mnohem více o své občany, avšak neznalost a nevědomost o tom, v čem by mu mohli sociální pracovníci ORP pomoci mě přece jenom velmi udivila.

Starosta obce B neodpověděl přímo na otázku týkající se možnosti využití sociálního pracovníka z ORP, avšak v rámci spolupráce s ORP sám sdělil, že by si zavolał, prokonzultoval případnou situaci, nechal si poradit, případně se domluvil na dalším postupu.

Ohledně otázky využití sociálního pracovníka v obci a případné možnosti následného využití sdělil SC: „*já myslím, že ani ne, protože těch problémů je tady poměrně málo, takže kdyby ten pracovník tady byl a nic nechtěl po nás jo, tak samozřejmě občas se ho zeptat můžeme, no ale pokud by za to měl brát nějaký peníze, tak pak..*“ Následně bylo vysvětleno, že by se nejednalo o pracovníka obce, ale o sociálního pracovníka ORP. Poté tedy odpověď pokračovala: „*no tak to asi jo, protože, když ten.. ty.. problémy můžou být různé, když už se něco opakuje, tak člověk ví zhruba, když i tam se ty předpisy mění, takže nezaškodí se vždycky raději zeptat, jestli ten paragraf, který se uplatnil před rokem, jestli ještě platí. Ale jak říkám, to je pár minut za rok.*“

Čtvrtý starosta uvedl: „*jako tu spolupráci jo, ale myslím si, že by jako tady byl jako, jsme malá vesnice, to bysme asi nevyužili*“ (SD).

Starosta E nedokázal najít odpověď na tuto otázku, ačkoliv jsem se snažila mu pomoci kladením dalších otázek směřujících na možnosti využití sociálního pracovníka. Jednalo se o ojedinělou situaci, kdy jsem na položenou otázku nedostala vůbec žádnou odpověď kromě: „*nenapadá mně teď nic*“.

O něco rozsáhlejší odpověď pak podal SF: „*No tak na prvním místě je to opravdu konzultace se vším všudy, co nás potká, protože běžně se s tím nepotkáváme a ty zákony samozřejmě úplně, do detailu, tak jako tito odborní zaměstnanci, takže rozhodně. Ta konzultace proběhla několikrát, v podstatě při každém případě a řešíme to neustále. Umístění, do nějakého i toho zařízení speciálního, což nám s tím můžou pomoci, ale zase nechci říct, že jsou malí páni, nebo že jste malí páni, že jo, ale, eh, bohužel ta kapacita, ta je taková, jaká je a nejde všechno zařídit hned, no. A to je asi to nejhorší.*“

Zde musím, ač nerada, připustit a souhlasit se starostou, když sociální pracovníky ORP označil za „malé pány“. Sice se v každém jednotlivém případě můžeme snažit sebevíc, ale umístění člověka k poskytovateli pobytové sociální služby prostě zas natolik ovlivnit nedokážeme. V některých obzvláště vyhocených případech by to bylo však zcela na místě.

Můžeme napsat doporučující dopis, shrnout nepříznivou sociální situaci osoby, být v neustálém kontaktu s poskytovateli, avšak nemůžeme již ovlivnit jejich proces přijímání zájemců o sociální službu. Toto si každý poskytovatel řeší jen a pouze sám.

Další, co mě v této souvislosti napadá je, že poskytování sociální práce pro dospělé je založeno na dobrovolnosti a souhlasu klienta. Pokud člověk nechce a odmítne pomoc ze strany sociálních pracovníků, nemůže dojít ke zlepšení jeho životní situace. S tímto je srozuměn jak sociální pracovník a po vysvětlení i daná osoba, která se tímto zamítavým postojem nestane klientem sociální práce. Většinová společnost tomuto stále nerozumí a volá po nějakém řešení. V těch horších případech nadává a rozesílá stížnosti na různé strany a nadřízené orgány.

Vraťme se ale zpět k odpovědím. Starosta SG odpověděl již v průběhu rozhovoru, když uvedl, že by v případě potřeby nakontaktoval pracovníka, což již v minulosti udělal. Nejednalo se však o sociálního pracovníka OÚ ORP, ale na profesionála v oblasti drogové problematiky, kterou jednou v rámci obce řešil.

Starosta obce H uvedl, že nejčastěji spolupracuje s odborem sociálním v Rosicích, a to jak s orgánem sociálně právní ochrany dětí, tak s kolegyněmi, které pracují s dospělými. Spolupráce je prováděna ve smyslu poradenství, zajištění sociálních služeb, případně sjednání společného řešení a spolupráce. S poskytovateli sociálních služeb pak byl rovněž v kontaktu a uvedl, že s některými má dobré a s jinými zase špatné zkušenosti.

SI v odpovědi na otázku uvedl: *„No tak občané se na mě obrací úplně se vším, takže pochopitelně jsou to i věci v sociální oblasti, kde se přiznám, že ještě nejsem natolik kovaná, abych přesně odkázala, ale právě proto využívám, že mohu odkázat na sociální pracovníky v Rosicích, kteří předpokládám, že maj, nebo určitě mají větší přehled o těchto otázkách než já.“* V této odpovědi mi imponuje vědomí, že i když starosta neví, neváhá se obrátit na kompetentní příslušné pracovníky, a to i přesto, že je ve funkci teprve několik měsíců. Má tedy snahu některé věci řešit, ačkoliv sám neví jak.

Starosta J pak pouze krátce uvedl, že možnosti využití sociálního pracovníka ORP pro zlepšení situace nevidí. Toto může být výsledkem již úvodní informace, když starosta prohlásil, že v obci nejsou aktuálně žádné problémy.

Jak samotné odpovědi naznačují, každý respondent pojal otázku ze svého pohledu. Je vidět pět obdobných odpovědi, které se shodují v tom, že již byla, anebo by v budoucnu mohla být

využita především spolupráce ve smyslu poradenství a konzultace. Bližší specifikace možného využití sociálního pracovníka jsem se ze strany respondentů nedočkala.

6.1.5. Pracovní náplň sociálního pracovníka OÚ ORP

Obdobně rozsáhlé odpovědi podám i v této části interpretace rozhovorů. Na pracovní náplň jsem se rovněž zaměřila v hlavní výzkumné otázce. Zvýraznění proběhne také podtržením. Musím se však přiznat, že v úvodních dvou rozhovorech jsem se zapomněla na otázku ohledně pracovní náplně sociálního pracovníka z OÚ ORP zeptat. Zpětně nemohu vysvětlit, proč k tomuto pochybení došlo. Seznam připravených otázek jsem měla vždy s sebou, avšak až při zpracování úvodních dvou rozhovorů jsem si své chyby všimla a tudíž jsem ji mohla alespoň napravit při dalších následujících rozhovorech.

První starosta mi na otázku: Dokázal byste popsat náplň sociálního pracovníka ORP?“, odpověděl: „*jen velice zhruba*“. Na nabídku rozšíření své odpovědi reagoval následovně: „*tak to sou, já nevím, sociálně vyloučené komunity a práce, dejme tomu s mládeží nějakou takovou, co je bezprizorní, jo. Může to být rodiny, který mají příjem pod nějakou úrovní, to co se teď propaguje hrozně. Něco na toto téma, bydlení, sociální, možná. No ale to my tady nic takového, zaplat' pánbůh, nemáme*“ (SC).

Další starosta pak prohlásil: „*no já myslím, že se zabývá takovým tím, když se někdo rozvádí, jsou děti u toho malý, takže se staraj, nebo je takovej ten mezi maminkou-tatínkem, že se zastává těch dětí. Potom je to, když někdo zůstane sám, nebo já nevím... když jsou nějaký zdravotní, nebo spíš problémy, sociální jako, v dnešní době, drogy, anebo jako zloběj, nebo jsou mladiství, takže tady těch se nějak jako se řeší. Takhle to asi vidím, ale nevím asi všechno... myslím si, že i jako tohle je možná sociální.. jako že se kontrolují zdravotní tady tady těch..*“ (SD).

Starosta obce E se k náplni sociálního pracovníka vyjádřil následovně: „*No tak, určitě je tam nějaká terénní práce s těmi osobami, které jsou teda nějak znevýhodněny a potřebují pomoc, tak je určitě navštěvují třeba ve svých prostředích, poskytují jim nějakou podporu. Hmm, představuji si i pokud jde o nějakou, ehm, právní povědomí nebo informace, podpora v nějakých právních jednáních nebo konáních, zajištění nějaké péče, třeba i zdravotní, pokud potřebují.*“

„No, tak. začnu asi od těch nejmenších spoluobčanů, protože máme tady školské zařízení, že jo, školu komplet, od mateřské školky až po devátou třídu, takže vím, že tam je poměrně hodně hojně využíván OSPOD, to bych řekl, že je pro tu školu dneska taky docela důležitá pomůcka, nebo pomůcka ne, to je hloupé slovo, ale spíš, ehm, poradenská organizace, jak vlastně přistupovat k některým problematictějším žákům. Je to, bohužel, ve vztahu k rodičům, že jo, kteří mnohdy nechtějí slyšet na to, že ty problémy existují zrovna u jejich dítěte. A opravdu někdy to dojde až na samou hranici, kdy je potřeba to řešit nejenom s pracovníky sociálního, ale i s Policií a podobně, takže už i toto jsme tady párkrát, bohužel, tuhle zkušenost udělali... To bych řekl, že je taková jedna oblast. Druhá oblast jsou ty samotný sociální služby, práce, řekněme s těmi problematictějšími občany a nemusí to být jenom důchodového nebo seniorského věku, ehm, já nevím, jak to nazvat. U nás, v našich lokalitách se s tím asi tak nesetkáváme, ale typu řekněme bezdomovců nebo něčeho podobného, lidí bez domova. Ehm, sociálně slabých skupin, který prostě mají/nemají příjmy na to, aby mohli zaplatit si odpovídající bydlení nebo něco podobného, takže to bych řekl, že je nějaká další oblast. No a pak bych řekl, že je to asi oblast péče o opravdu nemocné, nemohoucí, osamělé lidi, kteří potřebují pomoc a nedokáží si sami vlastně v té situaci poradit a je to třeba právě i v tom pokusu najít jim nějaké vhodné místo, kde by mohli, třeba i dožít“. Takto vyčerpávající a opravdu nejdelší odpověď podal starosta obce F.

Poměrně zajímavou odpověď poskytl SG, který pracovníky rozlišuje: „Eh, teďka záleží na tom, jak to rozliším, jestli je rozliším jako úředníka jako takového třeba na Městském úřadě a je to ten úředník, tak předpokládám, že ten sbírá, eh, sbírá podněty, připomínky, problémy a ty eventuálně předá pak na příslušnej, eh, myslím odbor třeba zrovna drogově závislých a podobně, na pečovatelskou službu a podobně, takže to přesune tam, to znamená, že se ten člověk neobrací přímo na pečovatelskou službu, ale zkusí to prostě na sociálním úřadě.“ Starosta pak ještě pokračoval dovětkem: „myslím si, že mají někoho v terénu, to si myslím, že mají v terénu, ale že se prostě na ně obrací, jako že neřeší přímo všechny ty podněty jenom tady ti pracovníci, protože to by jich tam muselo být asi hodně, předpokládám teda.“

Starosta obce H vidí sociálního pracovníka aktivně v terénu, kdy řeší problémy přímo s občany. Pro vlastní potřebu využívá právě již zmíněného poradenství.

Upřímné bylo přiznání starosty SI, když hned v úvodu uvedl, že „bude vařit z vody“. Následně však dodal: „představu úplně nemám, ale vzhledem k tomu, že vím, že navštěvují ty starší lidi, starají se o bezdomovce, protože jsme tady měli v minulosti případ, kdy tady

zajižděli a doprovázeli tady bezdomovce, zajišťovali mu nějaké základní věci, tak si myslím, že je to hlavně tohle, ale jako konkrétní agendy nebo něco, to asi nevím.“

Poslední respondent, starosta J, uvedl, že v náplni práce určitě je zajištění osob potřebných, kdy by měli být schopni „nalézt místo k žití“.

Ve srovnání s ostatními otázkami, na které mi respondenti dokázali svými slovy odpovědět, při této otázce vznikaly například chvílky nepříjemného ticha, rozpaky ze strany respondentů či odmlčení na promyšlení odpovědi. Tato otázka dala mým respondentům tak říkajíc nejvíce zabrat. O to víc musím ocenit jejich snahu poskytnout mi jako výzkumníkovi odpověď.

6.1.6. Hodnocení již realizované spolupráce s OÚ ORP

Spolupráci se sociálními pracovníky OÚ ORP hodnotila většina představitelů obcí pozitivně. Pouze dva respondenti nemohli spolupráci hodnotit, jelikož v jednom případě nikdy neproběhla – jednalo se o starostu SC, který je ve funkci první volební období, v dalším případě sice můžeme mluvit o zkušeném starostovi obce G, když je ve funkci již šesté volební období (pozn. vůbec nejdéle působící starosta ze všech respondentů), avšak ten spolupráci s OÚ ORP v sociální oblasti nikdy nenavázal, jelikož jí prý nebylo zapotřebí. Toto může být způsobeno i velikostí obce G, která čítá, co do počtu obyvatel, pouze dvě stě sedmdesát osob, což byla vůbec nejmenší obec, kterou jsem v rámci realizace rozhovorů navštívila.

Názorné ukázky hodnocení ze strany starostů:

SB: *„Spolupráce je dobrá, za posledních pět let jsme řešili dvě věci a obě dotáhli k dobrému konci.“*

SF: *„Vždycky říkám, že Městský úřad v Rosicích je takový příkladný, že je tam, na koho se obrátím, tak mi dokáže, nebo je ochoten pomoci a není to teda jen v oblasti sociálního, ale všude, já si opravdu nemůžu stěžovat. Problém samozřejmě zvenku můžu říct, no, stejně mi to nepomohlo, protože jsme neumístili toho konkrétního člověka, ale to prostě není mnohdy v silách toho člověka, že jo, ale je to návod, vodítko, jakou cestou se dát, kam napsat, co zkusit udělat, takže vždycky jsem se setkal s naprostým pochopením a opravdu jsme řešili společně tu věc, nikdy jsem nebyl odmítnut.“*

SI: „*Vím, že v minulosti bývalý pan starosta tady spolupracoval poměrně úspěšně právě hodně se sociálním odborem ve věci řešení tady místního bezdomovce*“ (sám starosta zatím nedokázal vyhodnotit spolupráci s ORP).

SD: „*Velice dobře*“ (pozn. otázka položena způsobem „jak hodnotíte“, proto dle všeho zvolena takto krátká odpověď).

SH: „*Spolupráce byla veskrze dobrá.*“

6.1.7. Shrnutí významných kategorií

V této kapitole shrnuji odpovědi starostů na dvě významné kategorie. Tím podávám i odpověď na hlavní výzkumnou otázku: „*Jaká je náplň práce sociálního pracovníka obecního úřadu obce s rozšířenou působností (dále jen OÚ ORP) z pohledu starostů obcí ve správním obvodě ORP Rosice a jaké možnosti využití sociálních pracovníků z ORP vidí starostové těchto obcí?*“

Vzhledem k povaze odpovědí ze strany respondentů nemohu podat odpověď pomocí jedné věty. Zvolila jsem tedy odpověď pomocí shrnutí.

Z hlediska IV. kategorie: Možnosti využití sociálního pracovníka z pohledu starosty mohou konstatovat, že rovná polovina respondentů již v minulosti využila anebo by naopak v budoucnosti využila pomoc se strany sociálních pracovníků OÚ ORP. Pomoc si představují se smyslu poradenství, konzultace, případně zjištění potřebných informací. Dva starostové neshledávají přímé využití sociálního pracovníka na obci za reálné, potřebné ani uskutečnitelné. Naopak jeden starosta vidí pozitivní dopad v tom, že potřebnou osobu předá do péče kompetentních sociálních pracovníků, zatímco on sám by poskytl pouze pomoc laika. Překvapující odpověď uvedl jeden ze starostů, když přiznal, že nikdy nezkoumal, co všechno sociální pracovník může či nemůže konat. Proto si nedokázal ani představit možnosti jeho využití při řešení sociálních problémů v obci. Jeden starosta mi pak na tuto kategorii neodpověděl.

Pravdou je, že jsem původně očekávala zcela jiné odpovědi v této kategorii. Může to být ovlivněno mým odlišným již profesionálním nazíráním. Na druhou stranu jsou pro mne odpovědi starostů i překvapivé. Často se nám totiž stává, že se na nás, sociální pracovnice, obrací s konkrétním případem a vyžadují okamžité řešení nejlépe bez jejich účasti.

Poradenství je samozřejmě poskytováno, ale díky upozornění ze strany starostů ihned zahajujeme činnost sociální práce a řešíme daný problém. Odpověď ve smyslu „vyřešení problému“ mi tak zcela chybí.

V kategorii páté, pracovní náplň SP z OÚ ORP, mi byla poskytnuta pestrá škála odpovědí. Vyskytl se pouze jeden podobný typ odpovědi v různých variantách. Dle starostů je náplní sociálního pracovníka práce se sociálně vyloučenými, sociálně potřebnými či sociálně problematickými občany. Zbývající odpovědi již nenesly podobné znaky. Mohu zde však alespoň shrnout odpovědi starostů. Do náplně sociálních pracovníků patří práce s: nízkopříjmovými rodinami, osobami se zdravotním postižením, osobami bez domova. Dále bylo v náplni práce zmíněno: sociální bydlení, zajišťování sociálních služeb a umístění do sociálních služeb, kontrola, dohled či ověření skutečností v reálu, tedy terénní práce a výjezdy.

Jeden starosta se pak svou odpovědí zcela lišil od ostatních. Rozlišuje totiž sociální pracovníky na úředníky a terénní pracovníky. Úředníci sbírají podněty, náměty, připomínky a předávají je následně terénním pracovníkům k faktickému řešení.

Cílem této diplomové práce je zjištění, jak starostové obcí nahlízejí na možnost využití sociálního pracovníka obecního úřadu obce s rozšířenou působností na konkrétně vymezeném území správního obvodu Rosice.

Bohužel, musím konstatovat, že možnosti využití sociálních pracovníků byly zjištěny pouze částečně. Nebyly získány jednotné odpovědi od respondentů, což vzhledem ke zvolenému výzkumu není neobvyklé.

6.1.8. Vyhodnocení a úvaha nad slabinami výzkumu

Při hodnocení kvalitativního výzkumu je zapotřebí zohlednit jeho zvláštnosti. Toto potvrzuje i Hendl: *„Pravidla pro hodnocení kvality výsledků nemohou být aplikována mechanicky. Stejně jako kvalitativní výzkum i navrhovaná pravidla a kritéria mají být otevřená. Hodnocení je ovlivňováno kontextem a cíli posuzování kvality výzkumu a výzkumné zprávy“* (Hendl, 2008, s. 337).

„U vlastního výzkumu musíme počítat s tím, že nic neprobíhá tak ideálně, jak jsme

předpokládali“ (Jandourek, 2003, s. 217).

I mne samozřejmě dohnala realita. Z dvanácti oslovených starostů mi sice poskytlo rozhovor deset, ale vzorek tak nebyl zcela vyčerpán.

Největší slabinou však bylo nakonec něco úplně jiného, co mě při zadávání tématu práce vůbec nenapadlo – volby do zastupitelstev obcí na podzim 2018. Původně jsem si ideálně „malovala“ svůj výzkum tak, že v létě připravím teoretický rámec a zkontaktuji starosty, se kterými následně provedu své rozhovory. Realita mne hned dostihla – pouze jeden starosta mi byl ochoten ještě před volbami poskytnout rozhovor. A protože jsem nevěděla, zda tento starosta zůstane i po volbách ve své funkci, musela jsem celou diplomovou práci přizpůsobit změně, která měla nastat. Bylo mi jasné, že ihned po proběhnutích volbách nemá cenu kontaktovat starosty se žádostí o rozhovor. Například na území správního obvodu ORP Rosice se změnila třetina představitelů obcí, tedy starostů, změny v osobě místostarosty pak dosáhly téměř poloviny. Celý výzkum jsem tak přesunula až na měsíc březen 2019, kdy jsem předpokládala, že se snad již i noví představitelé obcí „rozkoukali“ ve svých funkcích. Následovala však časová tíseň v interpretaci a v dokončení celé diplomové práce.

Další slabinou jsem však byla i já sama osobně v roli výzkumníka, který vedl rozhovor. Ve dvou případech jsem se zcela zapomněla optat na jednu předem připravenou otázku. A občas se mi nepodařilo správně otázku formulovat, tedy vytvořit tak zvanou otevřenou otázku, aby mi příslušný respondent odpověděl svými slovy a nevyužil možnosti zkrátit si odpověď např. na „velice dobře“. Přiznám se, že role osoby, která vede rozhovor během výzkumu, mi neseseděla. Je to poněkud lehce zahanbující a pro mě v konečném důsledku i překvapující. V rámci výkonu své práce jsem totiž zvyklá se svými klienty hovořit tak, abych získala co nejvíce potřebných informací. V nové roli výzkumníka mi však tato naučená dovednost chyběla.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce je zaměřena na pohled starostů obcí ohledně možností využití sociálního pracovníka z OÚ ORP na území správního obvodu Rosice. Cílem je pokusit se nalézt odpověď na hlavní výzkumnou otázku: *„Jaká je náplň práce sociálního pracovníka obecního úřadu obce s rozšířenou působností (dále jen OÚ ORP) z pohledu starostů obcí ve správním obvodě ORP Rosice a jaké možnosti využití sociálních pracovníků z ORP vidí starostové těchto obcí?“*

Prvním předpokladem dosažení cíle práce bylo teoretické vymezení základních pojmů obsažených v hlavní výzkumné otázce. Jednalo se o pojmy sociální práce, sociální pracovník, obec, rozlišení obcí s určením, co znamená obecní úřad obce s rozšířenou působností a starosta. Byla rovněž představena specifika na území správního obvodu Rosice.

Druhým předpokladem dosažení cíle práce bylo stanovení a odůvodnění metodologie výzkumu. V této části práce je představen cíl práce, dále je stanovena technika sběru dat, způsob výběru respondentů a způsob zpracování získaných dat. S ohledem na cíl práce byl zvolen kvalitativní výzkum s využitím rozhovorů.

V poslední části práce jsou interpretovány výsledky uskutečněných rozhovorů v kapitolách, které korespondují s předem stanovenými pomocnými kategoriemi. Ty byly zvoleny na základě techniky otevřeného kódování.

Výzkum byl realizován v přirozeném prostředí respondentů, to znamená přímo na obecních úřadech jednotlivých obcí. Výzkumu se zúčastnilo celkem deset starostů a starostek, kteří mají různou míru zkušeností v sociální oblasti danou jednak počtem volebních období ve funkci, tak i prostředím obce. V některých obcích se vyskytuje více problémů, zatímco v jiných se obyvatelům žije dobře bez nutnosti využití pomoci ať už ze strany starosty obce, či odboru sociálního při Městském úřadě v Rosicích, který v rámci přenesené působnosti vykonává na území správního obvodu Rosice sociální práci.

Z výzkumu vyplynulo, že pohled starostů na pracovní náplň sociálního pracovníka OÚ ORP je pouze obecný a velmi neurčitý. V rámci zaměření se na tuto otázku nevyplynuly konkrétní činnosti pracovníka, jak bylo původně zamýšleno. Pouze tři se přiblížili původně žádanou odpovědí, když vyjmenovali konkrétní činnosti z náplně práce sociálního pracovníka. Z jejich pohledu je náplní sociálního pracovníka na OÚ ORP depistáž a terénní výjezdy, péče zajištění potřebných věcí u specifických cílových skupin.

Ohledně možnosti využití sociálního pracovníka OÚ ORP vyplynulo, že nejpotřebnější a nejčastěji využívané je pro starosty je především poradenství či jakákoliv jiná možnost konzultace aktuální sociální události či problému. Toto poradenství již využilo nebo by v budoucnosti využilo celkem pět z deseti starostů. V malých obcích (do cca 1000 obyvatel) pak mimo jiné zaznělo, že by sociálního pracovníka přímo pod obcí neměli z čeho financovat. V jednom případě zcela otevřeně zaznělo, že starosta neví a ani se nikdy více nezaobíral tím, co všechno může sociální pracovník konat, nebo co umí, proto ani nebyl schopen určit možnosti jeho využití při řešení sociálních problémů v obci.

Co se týče možnosti využití této práce, poskytla bych ji k nahlédnutí samotné obci s rozšířenou působností, jejímu vedení a především přímo odboru sociálnímu. Na základě zjištěných poznatků je zřejmé, že na území správního obvodu v Rosicích je vhodné navázat s obcemi kontakt za účelem nabídnutí budoucí spolupráce při řešení těžkých životních situací občanů a budoucích sociálních problémů. Tato nabídka je aktuálně vhodná i z důvodu obměny některých představitelů obcí. V jiných obcích pak může být naopak „svěžím větrem“, respektive zjištěním, že nemusí být na vše sami při řešení sociálních problémů na svém území. V průběhu kontaktu by pak mohlo být přiblíženo, jaké možnosti spolupráce je schopen OÚ ORP, respektive sociální pracovníci nabídnout, s čím mohou pomoci nebo naopak, jaké mají například limity. Práci bych poskytla k nahlédnutí i starostům, kteří by mohli vidět srovnání z odpovědí svých kolegů. Přínos tedy vidím pro obě tyto strany.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ. [online]. ©2018 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/co-je-socialni-vyloucení>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [online]. ©2018 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11280/27328901/646214.pdf/5119c927-ae10-4002-bc94-40435d4581a1?version=1.10>.

DISMAN, Miroslav. 2009. Jak se vyrábí sociologická znalost. Vyd. 3. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-0139-7.

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. [online]. ©2018 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index4658.html?page=2>.

ELICHOVÁ, Markéta. 2017. Sociální práce. Aktuální otázky. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0080-4.

FISCHER, O., R. MILFAIT. 2010. Etika pro sociální práci. Vyd. 2. Praha: Jabok. ISBN 978-80-904137-8-8.

GULOVÁ, Lenka. 2011. Sociální práce pro pedagogické obory. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3379-1.

HENDL, Jan. 2008. Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody a aplikace. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-485-4.

HORÁK, Pavel. 2008. Role sociálních pracovníků v prostředí státních organizací. *Sociální práce/Sociálna práca*, č.4, s. 106-123. ISSN 1213-6204.

CHRENKOVÁ, M., H. SOBKOVÁ, Z. VAJĎÁKOVÁ. 2007. Metody sociální práce, sociální služby a standardy kvality v sociálních službách. In: JANOUŠKOVÁ, Klára (eds.). *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách. Sborník studijních textů pro metodiky sociální prevence a sociální kurátory pověřené koordinační činností*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta – katedra sociální práce. s. 11-38. ISBN 978-80-7368-229-3.

INTERNATIONAL FEDERATION OF SOCIAL WORKERS [online]. ©2018 [cit. 2019-17-03]. Dostupné z: <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>.

JANDOUREK, Jan. 2003. Úvod do sociologie. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-749-3.

JANKOVSKÝ, Jiří. 2018. Etika pro pomáhající profese. Vyd. 2. Praha: Triton. ISBN 978-80-7553-414-9.

KOPŘIVA, Karel. 2016. Lidský vztah jako součást profese. Vyd. 8., v Portále 7. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1147-1.

KOUDELKA, Zdeněk. 2001. Obce a kraje. Podle reformy veřejné správy v roce 2001. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka. ISBN 80-7201-272-X.

MATOUŠEK, Oldřich. 2016. Slovník sociální práce. Vyd. 3. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1154-9.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. 2008. Metody a řízení sociální práce. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-502-8.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. 2012. Základy sociální práce. Vyd. 3. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0211-0.

MATOUŠEK, O., P. KODYMOVÁ, J. KOLÁČKOVÁ (eds.). 2010. Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-818-0.

MATULAYOVÁ, T., L. MUSIL (eds.). 2013. Social work, education and postmodernists: theory and studies in selected Czech, Slovak and Polish issues. 1st. ed. Liberec: Technical University of Liberec, the Faculty of Science, Humanities and Education. ISBN 978-80-7494-032-3.

MĚSTO ROSICE. [online]. ©2018 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www1.rosice.cz/zakladni-informace/d-2276/p1=2450>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. [online]. ©2018 [cit. 2019-29-01]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/33047/DP_1_2018.pdf.

MINISTERSTVO VNITRA. [online]. ©2018 [cit. 2019-14-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prispevek-na-vykon-statni-spravy-prispevek-na-vykon-statni-spravy.aspx>.

MODERNÍ OBEC. [online]. ©2018 [cit. 2019-24-03]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/organy-obce/>.

MORALES, A. T., B. W. SHEAFOR, M. E. SCOTT. 2010. Social work: a profession of many faces. 12th ed. Boston: Allyn & Bacon. ISBN 978-0-205-72524-3.

MUSIL, Libor. 2008. Různorodost pojetí, nejasná nabídka a kontrola výkonu „sociální práce“. *Sociální práce/Sociálna práca*, č. 2, s. 60-79. ISSN 1213-6204.

NAVRÁTIL, Pavel. 2001. Teorie a metody sociální práce. Vyd. 1. Brno: Marek Zeman. ISBN 80-903070-0-0.

NOVOSÁD, L., L. GIRGLEOVÁ. 2013. Aplikace konceptu sociálního fungování u dospělého klienta s mentálním postižením. *Sociální práce/Sociálna práca*, č. 3, s. 59-66. ISSN 1213-6204.

PRŮCHA, Petr. 2011. Místní správa. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5590-2.

REGISTR POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB. [online]. ©2018 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/rozsirene_hledani_sluzby.do?si=&spo=&spd=&zn=domov+pro+seniory+zast%C3%A1vka&srp=pdaz&zak=&zaok=&zao=Zast%C3%A1vka&zau=&pn=&pic=&SUBSESSION_ID=1554120680594_6&sbmt=Vyhledat.

TOMEŠ, IGOR. 2018. Povinná sociální solidarita. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-3835-5.

VAŠŤATKOVÁ, J., S. HOREČKOVÁ (eds.). 2008. Příručka sociálního pracovníka. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-244-1991-6.

VLČEK, Robert. 2008. Sociální pracovník a právo. Ostrava: Knižní expres, s.r.o. ISBN 978-80-7347-030-2.

VRTIŠKOVÁ, Marie. 2009. Teorie a metody sociální práce. Brno: Tribun EU. ISBN 978-80-7399-877-6.

Vyhláška č. 332 ze dne 25. října 2013 o vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 129, s. 5942-5949. Dostupná také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=332/2013&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

VZDĚLANÝ ZASTUPITEL. [online]. ©2018 [cit. 2019-24-03]. Dostupné z: <http://www.vzdelanyzastupitel.cz/data/fileBank/b1fb85e1-199c-4d77-9329-68fa9467ee26.pdf>.

WIKIPEDIA. Obvod obce s rozšířenou působností Rosice [online]. ©2018 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Obvod_obce_s_roz%C5%A1%C3%AD%C5%99enou_p%C5%Afsobnost%C3%AD_Rosice#/media/File:ORP_Rosice.PNG.

Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 33, s. 1026-1366. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=89/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 37, s. 1257-1289. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=108/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 111 ze dne 14. března 2006 o pomoci hmotné nouzi. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 37, s. 1305-1328. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=111/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 38, s. 1737-1764. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=128/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

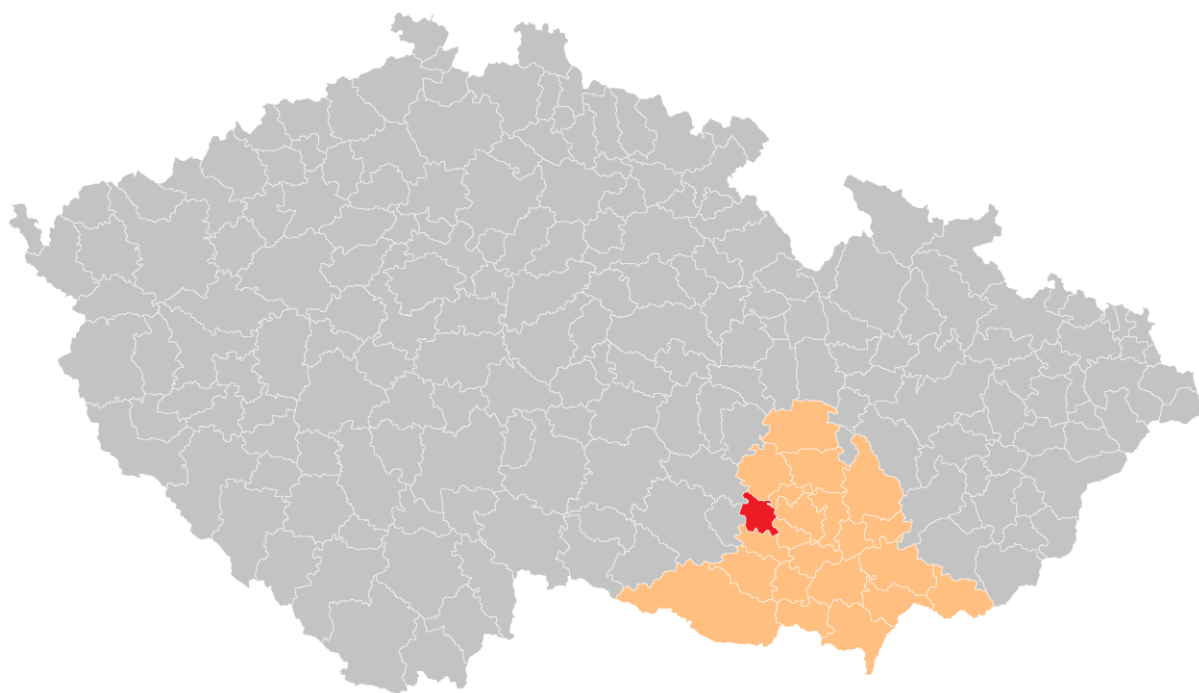
Zákon č. 256 ze dne 29. června 2001 o pohřebnictví a změně některých zákon. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 98, s. 5669-5682. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=256/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 582 ze dne 17. prosince 1991 o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 111, s. 2890-2910. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=582/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1	Správní obvod Rosice
Příloha č. 2	Otázky – polostrukturovaný rozhovor
Příloha č. 3	Tabulka č. 2 – vyčerpaná témata během rozhovorů

Příloha č. 1

Správní obvod Rosice je červeně zvýrazněn (Wikipedia, [Obvod obce s rozšířenou působností Rosice \[online\]](#)).

Příloha č. 2

Otázky – polostrukturovaný rozhovor

Otázky nebyly vždy pokládány ve stejném pořadí. Jejich předchozí stanovení však bylo důležité z hlediska udržení kostry rozhovoru.

- 1 Jaké sociální problémy se objevují ve Vaší obci?
  - 1.1 Řešíte je nějak sami v rámci obce?
  - 1.2 Jakým způsobem?
- 2 Obracují se na Vás občané, když něco potřebují v rámci sociální oblasti?
  - 2.1 O jaké typy lidí se jedná?
  - 2.2 S čím se na Vás obracují?
- 3 Na koho se v případě nutnosti obracíte, s kým spolupracujete?
- 4 Jaké vidíte možnosti využití sociálního pracovníka z ORP v rámci řešení problémů v sociální oblasti ve Vaší obci?
- 5 Dokázal/a byste popsat náplň práce sociálního pracovníka ORP? Případně co si myslíte, že je jeho náplní?
- 6 (Pokud již spolupracovali s ORP) Jak hodnotíte spolupráci se sociálním pracovníkem z ORP?

Příloha č. 3

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
1.1	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
1.2	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2.1	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2.2	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
5			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓

Tabulka č. 2 – přehled probraných otázek v průběhu rozhovoru